

**ArcheoPro Archeologisch rapport
Nr. 25170**

**High Chaparral, Oirsbeek
Gemeente Beekdaelen
Bureauonderzoek en terreininspectie**

Maart 2026

ArcheoPro

ArcheoPro Archeologisch rapport

Nr. 25170

High Chaparral, Oirsbeek Gemeente Beekdaelen Bureauonderzoek

Colofon	
Opdrachtgever	Aelmans, Kerkstraat 4, 6367 JE Voerendaal
Projectcode	25-308
Bestandsnaam	ArcheoPro Rapport High Chaparral, Oirsbeek 2026 03 16
Versie	16-03-2026
Status	Definitief
Archis melding (zaaknummer)	5866745001
Bevoegd gezag	Gemeente Beekdaelen
Deskundige namens de bevoegde overheid	Mevr. , regio-archeoloog Parkstad
Opslagplaats documentatie	Provinciaal depot Limburg, E-depot, Archis, depot ArcheoPro
ISSN	1569-7363
Auteur(s)	(actorregistratie 98005942)
Projectleider	(actorregistratie 98005942)
Projectmedewerkers	(actorregistratie 98005942) (actorregistratie 55660015)
Onderaannemers	Niet van toepassing
Autorisatie	Drs , senior KNA archeoloog
Uitgegeven door ArcheoPro © Copyright 2022 ArcheoPro, Eijsden ArcheoPro Sint Jozefstraat 45 NL 6245 LL Eijsden Nederland Tel : 0(0 31) 43 3672586 www.archeopro.nl Kamer van Koophandel Limburg: 14117581 e-mail: info@archeopro.nl	

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	4
1. INLEIDING	6
1.1 ALGEMEEN	6
1.2 LOCATIEGEGEVENS (LS02)	6
1.3 HUIDIGE SITUATIE (LS01)	8
1.4 AARD VAN DE INGREEP (LS01)	9
1.5 ONDERZOEK EN VRAAGSTELLING (LS01)	9
1.6 BELEID EN RANDVOORWAARDEN	10
2. BUREAUONDERZOEK	11
2.1 METHODE EN BRONNEN	11
2.2 GEO(MORFO)LOGIE EN BODEM (LS04)	12
2.3 REFERENTIEPROFIEL	22
2.4 ARCHEOLOGIE (LS01/LS04)	27
2.5 INFORMATIE AMATEURARCHEOLOGEN (LS01/LS04)	28
2.6 HISTORIE (LS03)	33
2.7 GESPECIFICEERD ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSMODEL (LS05)	37
3. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN (VS07)	41
3.1. CONCLUSIES	41
3.2. SELECTIEADVIES	41
3.3 SELECTIEBESLUIT	42
4. LITERATUUR EN BRONNEN	43
5. BIJLAGEN	46
BIJLAGE 1: VERKLARENDE WOORDENLIJST	46
BIJLAGE 2: ARCHEOLOGISCHE TIJDSCHAAL	46
BIJLAGE 3: OVERZICHT VONDSLOCATIES	47
BIJLAGE 4: OVERZICHT ARCHEOLOGISCHE MONUMENTEN	47
BIJLAGE 5: OVERZICHT ARCHEOLOGISCHE ONDERZOEKSMELDINGEN	47

Samenvatting

In januari-februari 2026 is door ArcheoPro een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied camping High Chaparral aan weerszijde van de Hagerweg te Oirsbeek (gemeente Beekdaelen). Het archeologisch vooronderzoek betrof een bureaustudie met terreininspectie. De centrale vraagstelling van het bureauonderzoek luidt: welke archeologische verwachting en/of waarde kenmerkt het plangebied en is vervolgonderzoek noodzakelijk?

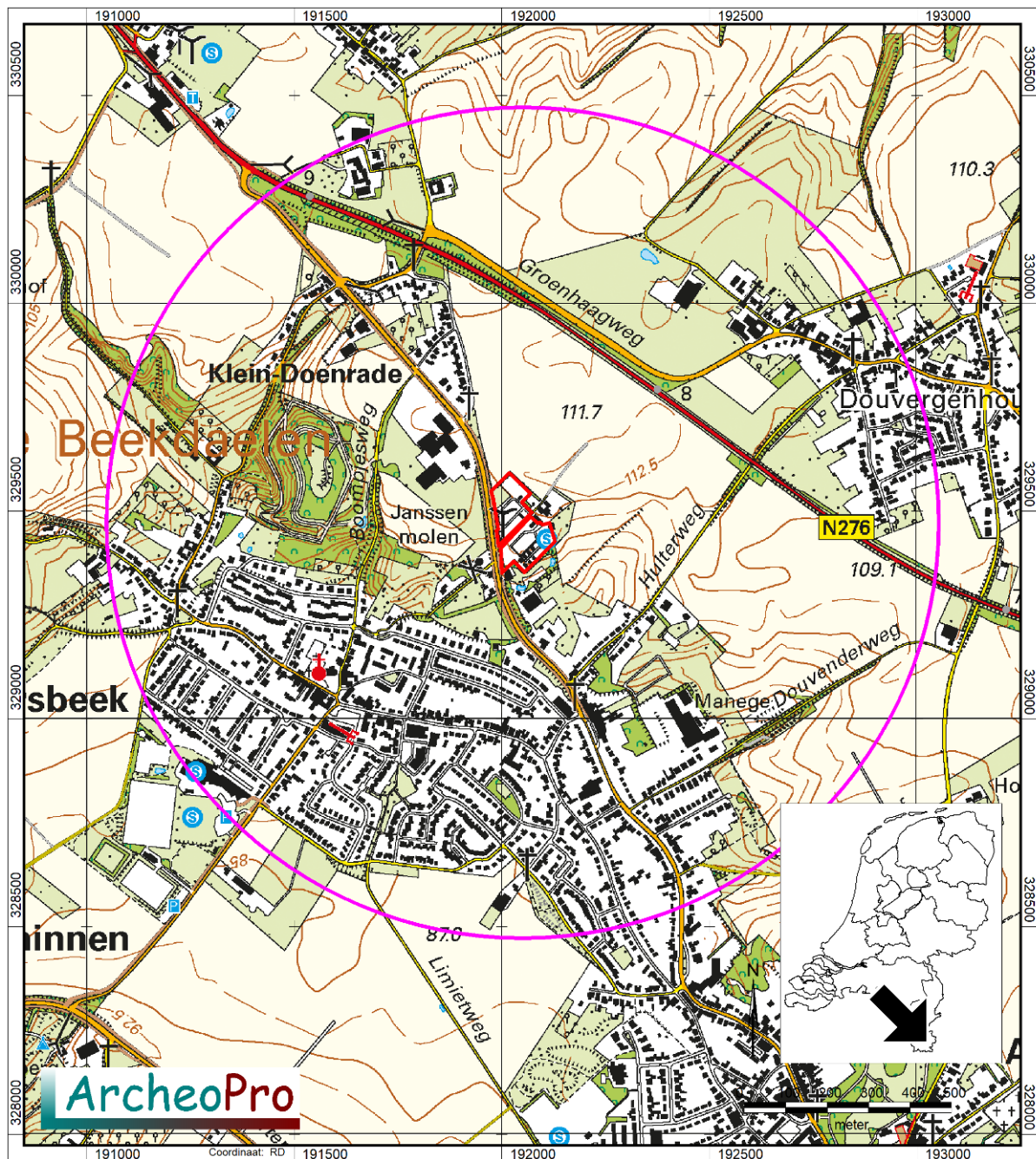
Het plangebied ligt binnen het Zuid-Limburgse lössgebied, op de rand van een relatief vlakke plateaurest behorend tot het plateau van Doenrade en op de bijbehorende helling richting beekdal. Vanwege de landschappelijke ligging worden binnen het plangebied zowel rade- en bergbrikgronden in löss verwacht binnen het centrale en noordelijke deel en binnen het uiterste zuidelijke deel hellingafzettingen met daaronder pleistocene Maasterrasafzettingen. Historisch gezien lag het plangebied buiten de oude kern van Oirsbeek. Voorafgaand aan de realisatie van de camping medio jaren 70 van de vorige eeuw, was het in gebruik als akker en in de 20^e eeuw deels als boomgaard.

Volgens het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel geldt voor het deel van het plangebied ten noorden van de Hagerweg vanwege de bodemaantasting die hier heeft plaatsgevonden een lage verwachting voor het aantreffen van behoudenswaardige archeologische resten uit alle perioden.

Voor het deel van het plangebied ten zuiden van de Hagerweg is een lage archeologische verwachting eveneens aannemelijk. De bodemaantasting die ook hier vermoedelijk heeft plaatsgevonden en waardoor de kans op het aantreffen op behoudenswaardige archeologische resten en complexen als laag wordt beoordeeld, kan enkel middels het plaatsen van een substantieel aantal grondboringen tot in de oorspronkelijke, natuurlijke ondergrond worden geverifieerd. Een dergelijke verificatie is enkel een vereiste wanneer er in de toekomst relatief grootschalige civieltechnische bodemingrepen gaan plaatsvinden.

Aanbevolen wordt om binnen het noordelijk deel van plangebied vanwege de aantoonbaar lage archeologische verwachting met betrekking tot de aanwezigheid van behoudenswaardige archeologische resten en complexen geen vervolgonderzoek meer uit voeren naar de aanwezigheid van een voldoende intacte oorspronkelijke bodem en/of behoudenswaardigheid van archeologische resten.

Voor het zuidelijk deel van plangebied wordt vanwege de vooralsnog onbekende archeologische verwachting en het ontbreken van relatief grootschalige civieltechnische bodemingreepplannen eveneens geen vervolgonderzoek geadviseerd, maar dient de archeologische dubbelbestemming te worden behouden. Mochten er in de toekomst alsnog bodemingrepen gaan plaatsvinden, dan is hier alsnog archeologisch vervolgonderzoek aan de orde. Dit dient in eerste instantie te worden uitgevoerd in de vorm van een verkennend booronderzoek (IVO-O, verkennende fase). Enkel op basis van een specificatie van de aard en omvang van de bodemingrepen kan de gemeente Beekdaelen in dat geval eventueel besluiten om af te zien van vervolgonderzoek.

Figuur 1: De ligging van het plangebied (rood omlijnd) op de topografische kaart.¹ De cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied aan.

¹ Bron: Kadaster Topografische Dienst, Emmen 2008.

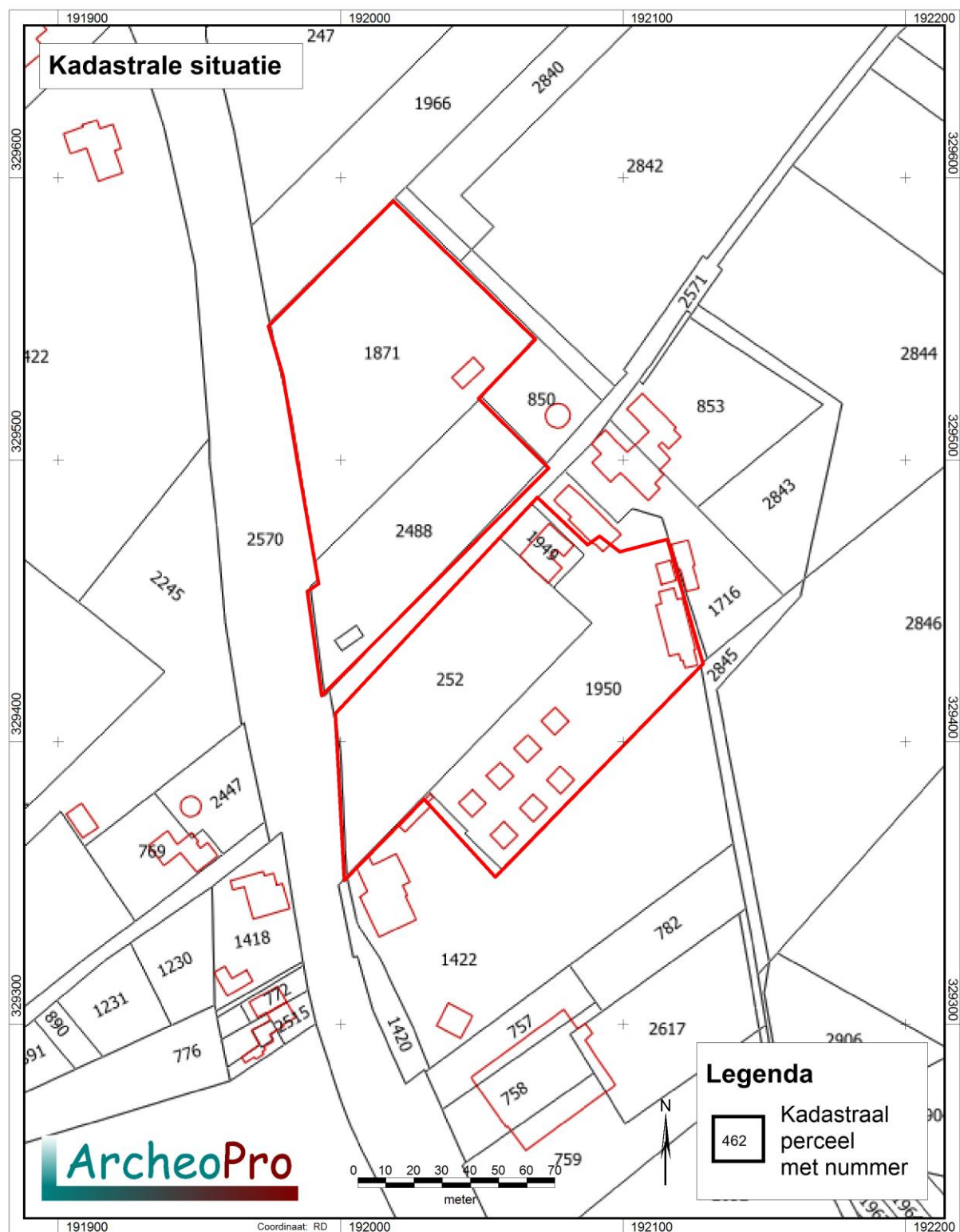
1. Inleiding

1.1 Algemeen

Opdrachtgever	Camping High Chaparral, Hagerweg 20, 6438 BL Oirsbeek
Contactpersoon opdrachtgever	Dhr. _____
Datum uitvoering bureaustudie	februari 2025
Archis onderzoeksmelding	5866745001
Onderzoekskader	BOPA
Bevoegde overheid	Gemeente Beekdaelen
Deskundige namens de bevoegde overheid	Mevr. _____, regio-archeoloog Parkstad
Bewaarplaats vondsten	nvt
Bewaarplaats documentatie	Provinciaal depot Limburg, E-depot, Archis, depot ArcheoPro

1.2 Locatiegegevens (LS02)

Provincie	Limburg
Gemeente	Beekdaelen
Plaats	Oirsbeek
Toponiem/adres	Camping High Chaparral, Hagerweg 20 te Oirsbeek
Globale ligging	Buitengebied noordzijde Oirsbeek tussen de Provinciale weg Zuid en de N276.
Hoekcoördinaten plangebied (bounding box)	191974 / 329351 191974 / 329592 192128 / 329592 192128 / 329351
Kadastrale ligging	OBK00-D-1871, 2488, 2489, 1949, 1950, 252
Oppervlakte plangebied	0,94 hectare
Eigendom	particulier
Grondgebruik	campingterrein
Hoogteligging	109,8-104,3
Bepaling locaties	GPS Garmin/meetlint

Figuur 2a: Het plangebied op de kadasterkaart ².

² Bron: www.kadaster.nl

Figuur 2b: Het plangebied op de kadasterkaart met luchtfoto 2025 als ondergrond ³.

1.3 Huidige situatie (LS01)

Het plangebied is in gebruik als akker. Aan de zuidzijde grenst de akker aan het campingterrein. Tussen het campingterrein en de akker bevindt zich een smalle groenstrook met bomen. Aan de oostelijke zijde grenst het plangebied aan de Hagerweg. De akker is licht glooiend met het laagste deel langs de noordwestelijke perceelgrens. Het hoogteverschil binnen het plangebied bedraagt circa 1,4 meter.

³ Bron: www.kadaster.nl

Figuur 3: Luchtfoto uit 2023 met daarop rood omlijnd het plangebied ⁴

1.4 Aard van de ingreep (LS01)

Aard ingreep	Een wijziging van het bestemmingsplan en herinrichting van het campingterrein ten noorden van de Hagerweg.
Wijze fundering	Onbekend
Onderkeldering	Nee
Diepte bodemverstoring	Ca. 80 cm -mv
Verwachte wijziging GW-stand	Nee
Toekomstige ligging boven- en ondergrondse infrastructuur	Onbekend
Toekomstige ligging verharding	Onbekend

1.5 Onderzoek en vraagstelling (LS01)

⁴ Bron: <http://www.pdok.nl>

In januari-februari 2025 is door ArcheoPro een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd voor een terrein aan de Hagerweg 20 te Oirsbeek, gemeente Beekdaelen.

Het archeologisch vooronderzoek betrof een bureaustudie. Bureauonderzoek heeft tot doel om alle beschikbare informatie te bundelen. Vervolgens kan deze gebruikt worden om te komen tot een gespecificeerde archeologische (verwachtings)waarde. De centrale vraagstelling van het bureauonderzoek luidt: welke archeologische verwachting en/of waarde kenmerkt het plangebied?

In Nederland dient het vaststellen van de archeologische (verwachtings)waarde van een plangebied te gebeuren op grond van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.2). Het onderzoek is uitgevoerd door drs. (senior KNA archeoloog / senior KNA prospector) en drs. ing. (GIS-ondersteuning) conform de hiervoor vastgelegde normen en richtlijnen (KNA 4.1 en SIKB BRL 4000). ArcheoPro is in het bezit van het daarvoor vereiste SIKB BRL 4000 certificaat 4002 en 4003 (IVO o).

1.6 Beleid en randvoorwaarden

Het plangebied ligt in een gebied waarvoor een gemeentelijk archeologisch beleid is vastgesteld.⁵ Op grond van het paraplubestemmingsplan Archeologie ⁶ geldt voor het noordelijke deel van het plangebied een Waarde-Archeologie 4 (hoge archeologische verwachting) met een onderzoeksplicht bij het aanvragen van een omgevingsvergunning voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 250 m² en een bodemverstoring van meer dan 0,40 meter beneden het maaiveld. Voor het zuidelijke deel geldt een Waarde-Archeologie 5 (middelhoge archeologische verwachting) met een onderzoeksplicht bij het aanvragen van een omgevingsvergunning voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 1.000 m² en een bodemverstoring van meer dan 0,40 meter beneden het maaiveld. Om in deze zones een omgevingsvergunning te kunnen verkrijgen, dient de initiatiefnemer bij overschrijding van de vrijstellingsgrens, een rapport te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld. In het kader van dit proces heeft het in dit rapport beschreven onderzoek plaatsgevonden.

De gemeente Beekdaelen heeft geen aanvullende uitvoeringskaders voor het uitvoeren van archeologisch vooronderzoek.

⁵ Verhoeven, M.P.F. & S. Bouwmans, 2023. Een archeologische verwachtings- en beleidskaart voor de gemeente Beekdaelen. RAAP-rapport 6031. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

⁶ Paraplubestemmingsplan Archeologie Beekdaelen, NL.IMRO.1954.BPArcheologie-VA01, vastgesteld 23-4-2024

2. Bureauonderzoek

2.1 Methode en bronnen

Het bureauonderzoek wordt uitgevoerd conform de KNA 4.2, protocol 4002. Tijdens het bureauonderzoek wordt door de bestudering van de beschikbare bronnen, kennis vergaard omtrent de bodem en geologie van het onderzoeksgebied en de in en rondom het plangebied aanwezige bekende en te verwachten archeologische waarden. Op basis hiervan wordt op het schaalniveau van het plangebied een locatie specifiek verwachtingsmodel geformuleerd. Dit model kan gedetailleerder zijn dan de verwachtingsmodellen (trefkansen) zoals deze op de gemeentelijke verwachtingskaarten worden gepresenteerd. Eventueel worden ook lokale deskundigen geraadpleegd. Aan de hand van de resultaten van het bureauonderzoek kan de beste aanpak voor het veldonderzoek worden bepaald. Het veldonderzoek heeft tot doel het verwachtingsmodel te toetsen c.q. nader te detailleren.

Het bureauonderzoek kent de volgende onderdelen:

- Afbakenen plan- en onderzoeksgebied en vaststellen consequenties van mogelijk toekomstig gebruik;
- Aanmelden onderzoek bij Archis;
- Beschrijven huidig gebruik;
- Beschrijven historische situatie en mogelijke verstoringen;
- Beschrijven mogelijke aanwezigheid bouwhistorische waarden in de ondergrond;
- Beschrijven bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden;
- Opstellen gespecificeerde verwachting;
- Opstellen rapport bureauonderzoek.

Hierbij zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

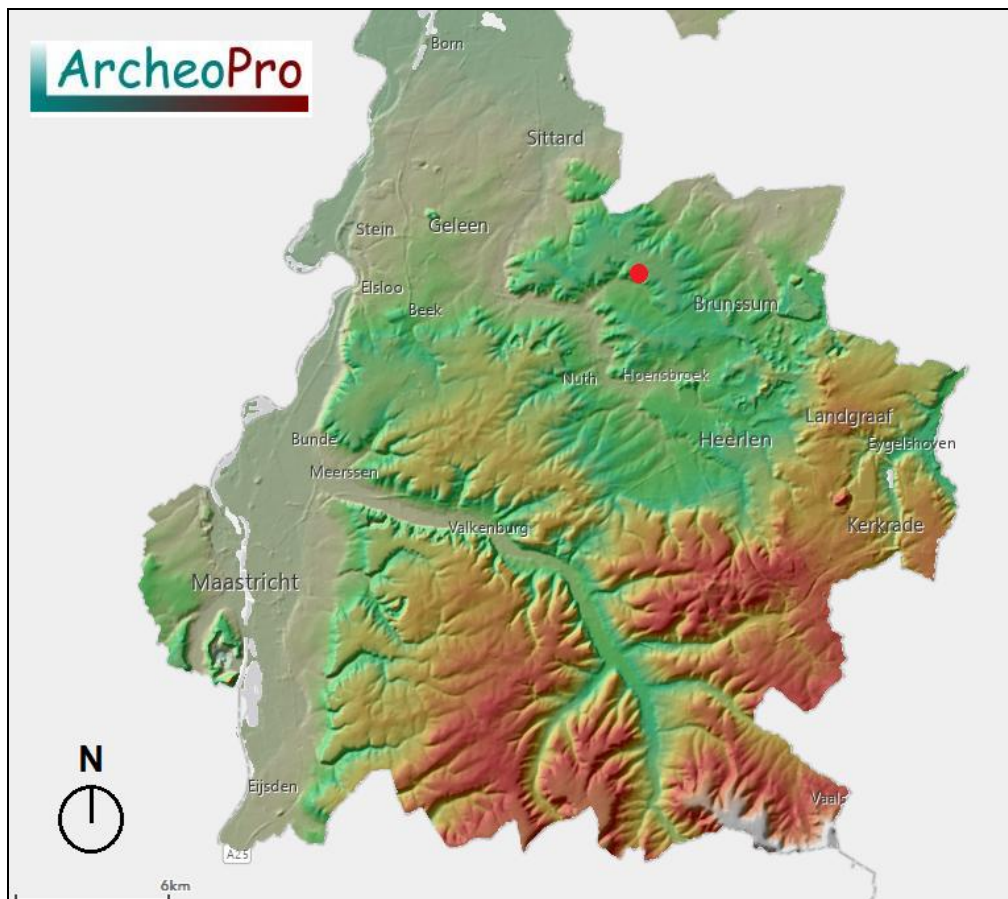
- Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)
- Archeologische MonumentenKaart (AMK)
- ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS)
- Atlas van topografische kaarten Nederland 1955-1965, 1:50.000
- Bodemkaart van Nederland 1:50.000
- De geschiedenis van het Zuid-Limburgse cultuurlandschap, kaartbijlagen
- Gemeente Beekdaelen, Archeologische beleidskaart
- Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000
- Geologische kaart 1:50.000
- Grote historische atlas van Nederland 1:50.000 1838-1857 (Deel Zuid)
- Grote historische topografische atlas van Nederland, provincie Limburg 1:25.000 1894-1926
- Kaart Archeologie in Nederland
- Kadastrale minuutplan met aanwijzende tafels, 1830

Bovenstaande bronnen zijn gebruikt omdat deze relevante informatie bevatten over de historische en/of archeologische en/of aardkundige achtergrond van het plangebied. De informatie uit deze bronnen wordt gebruikt voor het opstellen van de gespecificeerde verwachting. Niet opgenomen bronnen hebben geen relevante informatie opgeleverd en zijn verder niet beschreven.

De kaart Archeologie in Nederland is een combinatie van de Archeologische Monumentenkaart (AMK) en de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW). Hierop zijn bekende behoudenswaardige archeologische terreinen verzameld, gecombineerd met de trefkans (hoog, middelhoog, laag) op archeologische resten. Sinds 2014 wordt de AMK niet meer bijgehouden door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). De huidige AMK kan dan ook beschouwd worden als een statisch bestand.

2.2 Geo(morfo)logie en bodem (LS04)

Het plangebied ligt binnen het Zuid-Limburgse lössgebied op het plateau van Doenrade op een hoogte van circa 110 m +NAP (figuur 4). Het Plateau van Doenrade vormt oorspronkelijk een relatief vlak erosieterras in het dal van de Midden-Pleistocene West-Maas. Het plateau grenst hier in het noorden en oosten aan de erosiebekkens van de Rode Beek en Heerlen. De noordgrens wordt gemarkeerd door de Feldbissbreuk. Het gebied ten noorden hiervan behoort tot het dalingsgebied van de Centrale Slenk; het gebied ten zuiden van de Feldbiss is een opheffingsgebied, aangeduid als Zuid-Limburg blok. In het zuiden grenst het plateau aan het dal van de Geleenbeek. Het plateau is vernoemd naar het dorp Doenrade dat nagenoeg in het midden van het plateau ligt.

Figuur 4: De ligging van het plangebied binnen Zuid-Limburg weergegeven op het AHN-hoogtebeeld.⁷

⁷ Bron ondergrond: www.ahn.nl

De ondergrond bestaat uit zeer dikke pakketten mariene Tertiaire afzettingen (formatie van Breda/Heksenberg) bestaande uit klei en zand met daarboven grof Maasgrind en –zand, afgezet tijdens het Midden-Pleistoceen (afzettingen van St. Pietersberg, behorende tot de formatie van Beegden; ca. 0,7 miljoen jaar BP). Het door de Maas vormgegeven terrassenlandschap is tijdens de laatste ijstijd (het Weichselien, ca. 115.000-11.600 jaar BP) afgedekt met een pakket eolische löss (leem). Deze lössleemafzettingen worden heden ten dage aangeduid als het laagpakket van Schimmert, onderdeel van de formatie van Bostel.⁸ Löss bestaat voor 75 procent uit kwartsdeeltjes met een korrelgrootte tussen 2 en 50 µm. De dikte van het lösspakket kan plaatselijk meer dan tien meter bedragen maar varieert mede als gevolg van erosie, sterk.

Volgens de geologische oppervlaktekaart van Zuid-Limburg (figuur 6) liggen ter plaatse van het centrale en noordelijke deel van het plangebied de laat-pleistocene lössafzettingen aan de oppervlakte. Binnen het meest zuidelijke deel van het plangebied dagzomen in de dalhelling waar de lössleem door erosie is verdwenen pleistocene Maasterrasafzettingen van de formatie van Beegden en tertiaire mariene sedimenten van de formatie van Heksenberg/Breda. Deze worden afgedekt door een pakket hellingafzettingen bestaande uit mengsels van grind, zand en leem.

Het plateaureliëf wordt vooral bepaald door de vlakke restanten van de hooggelegen Maasterrassen, de later gevormde lösshellingen en de vele beek- en droogdalen. De niet permanent watervoerende dalen oftewel droogdalen zijn in hun huidige verschijningsvorm ontstaan onder periglaciale omstandigheden gedurende vooral de tweede helft van de laatste ijstijd (het Midden- en Laat-Weichselien). Ze zijn nog verder verdiept dan wel weer met sedimenten opgevuld onder invloed van ontbossing en de daarmee gepaard gaande bodemerosie gedurende het Laat-Holoceen.

In de oorspronkelijke periglaciale lössleem op de plateaus, zijn tijdens het Holoceen zogenaamde brikgronden ontstaan met een kenmerkende roodbruine, relatief lutumrijke B-horizont. In de door erosie gevormde secundaire löss, het zogenaamde colluvium, worden polder- en ooivaaggronden zonder duidelijke B-horizont, aangetroffen.

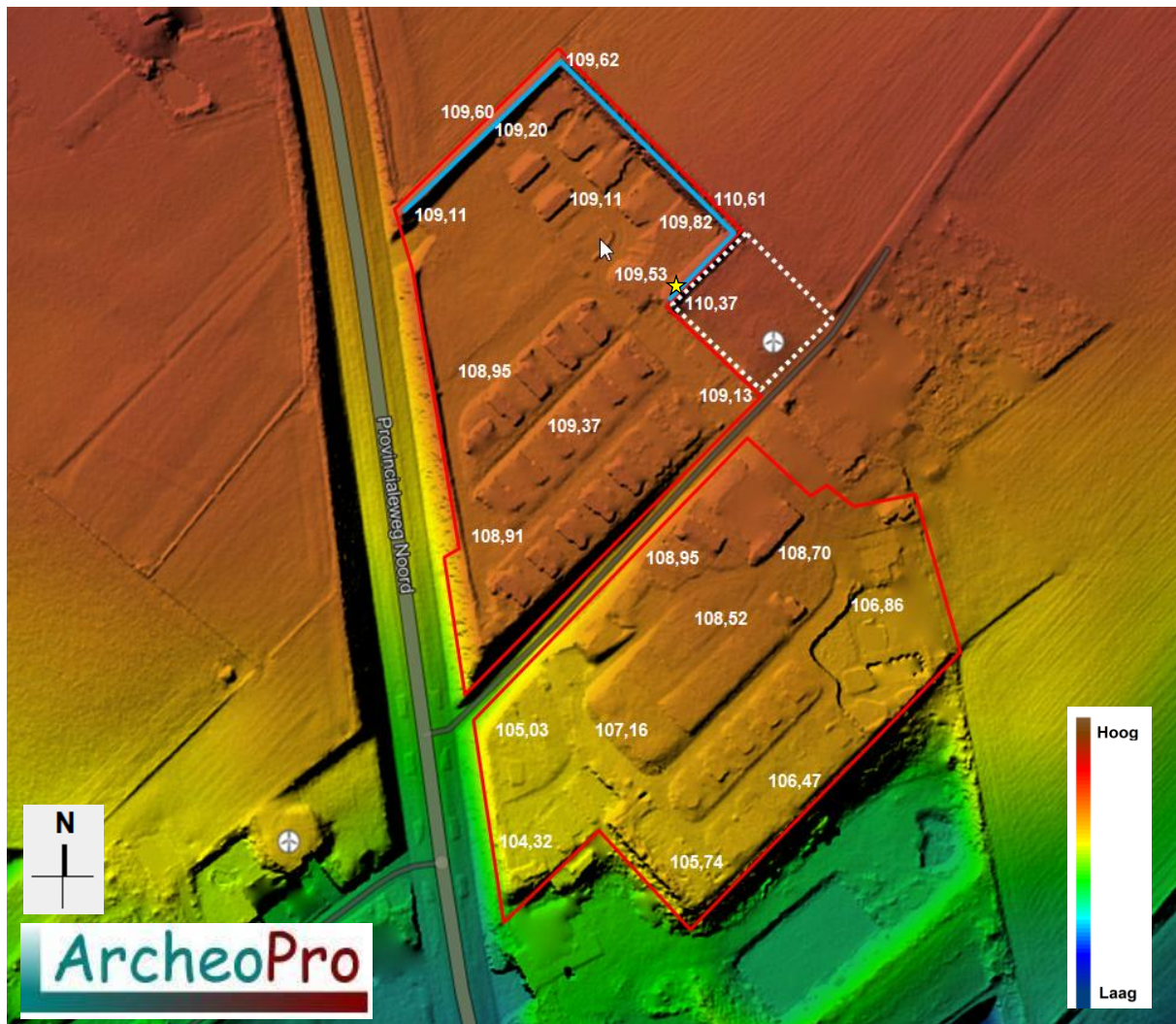
Volgens de geomorfologische kaart van Nederland (figuur 7) ligt het plangebied op de zuidelijke rand van een plateauterrasrest (figuur 7, legenda-eenheid 8E4I). Het plateauterras grenst hier aan een uitgebreid droogdalsysteem bestaande uit afbraakwanden (figuur 7, legenda-eenheid 17A41yl en 13A41yl) en droogdalen die in zuidwestelijke richting afwateren (figuur 7, legenda-eenheid 34R21ydl). Het centrale en zuidelijke deel van het plangebied liggen oorspronkelijk op een afbraakwand (relatief steile dalhelling) terwijl het meest noordelijke deel onderdeel is van het relatief vlakke plateauterras. Pal ten westen van het plangebied ligt de Provinciale Weg Zuid verdiept waardoor sprake is van een holle weg (figuur 7, legenda-eenheid R91). Dit geldt ook voor de Hagerweg.

Op het AHN-hoogtemodel (figuur 8) is duidelijk de ligging van het plangebied op de rand van een relatief vlak plateau te zien. Door de ligging op een dalhelling helt het plangebied als geheel in zuid-zuidoostelijke richting tussen ca. 109,8 m +NAP en 104,3 m +NAP.

Figuur 5 toont een detailuitsnede van het AHN-hoogtemodel. Hierop is te zien dat er binnen het hele plangebied sprake is van een gevarieerd (micro)reliëf. Dit reliëf is volledig kunstmatig. Het noordelijke deel van het plangebied is in de jaren 90 van de vorige eeuw verdiepte en geëgaliseerd tot op een hoogte van circa 109 m +NAP (zie ook figuur 6b). Uit de AHN-hoogtedata van het plangebied en de omliggende akkers en het molenterrein kan worden herleid dat hiertoe gemiddeld circa 60 cm bodemmateriaal is afgegraven met

⁸ De Mulder e.a. 2003

uitschieters tot meer dan 1 meter rondom het molenperceel. Op de AHN-uitsnede is ook een aarden wal zichtbaar die het noordelijke campingterrein afscheidt van de omliggende akkers en het molenterrein. Deze wal is in de jaren negentig van de vorige eeuw geconstrueerd met bodemmateriaal dat is vrijgekomen bij het egaliseren/verdiepen van dit deel van de camping (zie ook figuur 6a). Verder zijn binnen het noordelijke deel van het plangebied rechthoekige ophogingen zichtbaar. Deze zijn na de egalisatie aangebracht ten behoeve van het verhoogd plaatsen van vaste verblijfsunits.

Figuur 5: Uitsnede AHN met hoogtematen in m +NAP. Het plangebied is rood omlijnd. Blauwe lijn = aarden wal. Witte stippellijn = perceel historische windmolen. Gele ster = bodemprofielopname.

Binnen het zuidelijke deel is op het oorspronkelijk geleidelijk hellend terrein ten behoeve van de camping een terrasserings geconstrueerd (zie ook figuur 6c). In hoeverre dit gedaan is door middel van ophogingen of afgravingen kan uit dit beeld niet worden herleid. Waarschijnlijk is er sprake geweest van een combinatie tijdens het egaliseren van de helling, zodat tenten, caravans en huisjes horizontaal konden worden geplaatst. Daarbij zal het oorspronkelijke bodemprofiel in meer of mindere mate zijn aangetast.

Figuur 6a: Noordelijk deel van het plangebied vanaf de westgrens gezien in noordoostelijke richting met op de achtergrond de aarden wal.⁹

Figuur 6b: Noordelijk deel van het plangebied vanaf de westgrens gezien in zuidoostelijke richting.¹⁰

⁹ Bron foto: R. Paulussen

¹⁰ Bron foto: R. Paulussen

Figuur 6c: Zuidelijk deel van het plangebied met kunstmatige terrassprong.¹¹

In aanvulling op het actuele AHN-hoogtebeeld is gekeken naar de hoogtedata in de vorm van hoogtecontourlijnen op historische-topografische kaarten (figuren 7a t/m 7h). Figuur 7d (kaartbeeld 1979) toont de aanvangsfase van de camping, waarbij het meest noordelijke deel nog niet in gebruik is. Dat geldt ook nog voor het kaartbeeld uit 1989 (figuur 7e). Tot en met het beeld uit 1979 (figuur 7d) snijdt de 110 m +NAP hoogtelijn vrij zuidelijk door het plangebied. Het meest noordelijke deel van het plangebied ligt op de 112,5 m +NAP hoogtelijn. Deze contourlijn doorsnijdt ook het molenperceel terwijl het AHN daarvoor een hoogte geeft van circa 110,5 m +NAP. Aangenomen mag worden dat de huidige NAP-hoogte van het molenperceel gelijk is aan de historische hoogte, waardoor er dus schijnbaar sprake is van een foutieve hoogtelijnaanduiding op de historisch-topografische kaarten tot 1979. Op het kaartbeeld uit 1989 lijkt dit te zijn gecorrigeerd en loopt de 110 m hoogtelijn door het molenperceel. Dit sluit aan op de hoogtesituatie conform het AHN. Deze 110 m +NAP hoogtecontourlijn is tot en met de topografische kaart gehandhaafd, ondanks de wetenschap dat het noordelijke deel van het plangebied tussentijds is verlaagd (figuren 7e, 7g en 7h).

De bodems ter plaatse van het noordelijke deel van het plangebied bestaan volgens de bodemkaart van Nederland uit radebrikgronden in löss (figuur 9, legenda eenheid BLd6). Dit zijn volledig intacte leembrikgronden met een Ap-E-Bt-BC-C profielopbouw. Kenmerkend is de relatief zware, veelal roodbruine Bt-inspoelingshorizont met een reguliere dikte van ca. 60 cm. Binnen het centrale en zuidelijke deel liggen bergbrikgronden (figuur 9, legenda eenheid BLb6). Dit zijn in meer of mindere mate geërodeerde bodems waarbij minimaal de E-horizont en veelal een deel van de Bt-horizont is verdwenen.

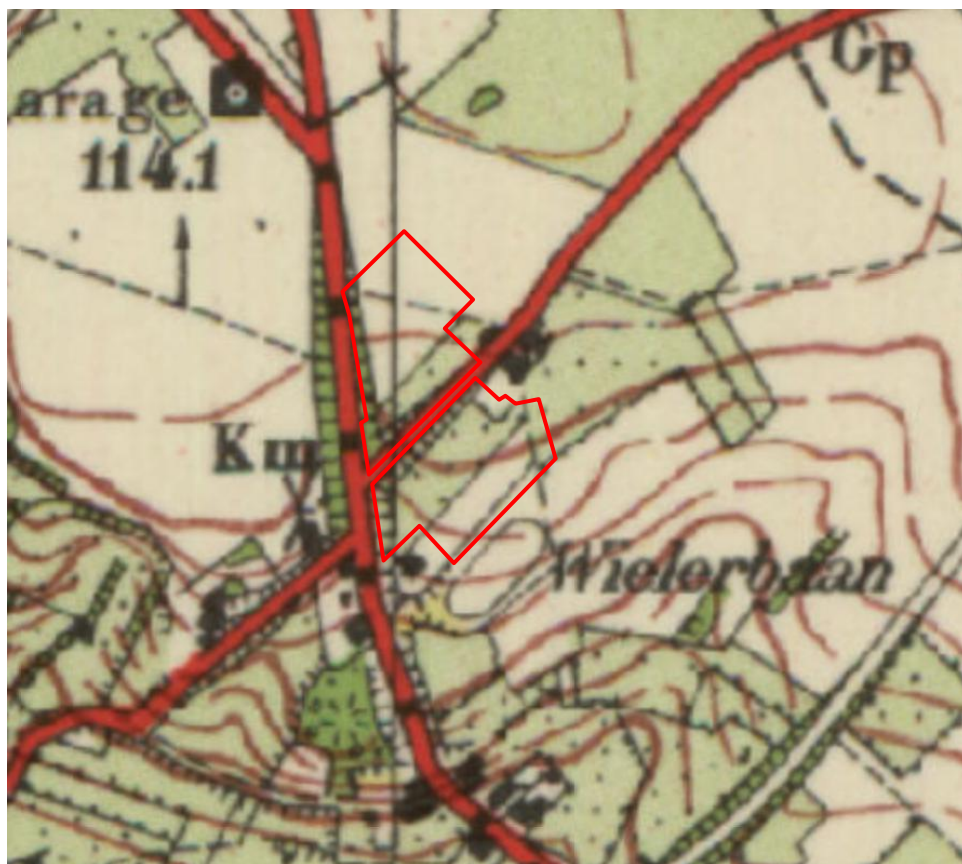
¹¹ Bron foto: R. Paulussen

Figuur 7a: Uitsnede topografische kaart 1925. Plangebied is rood omlijnd.

Figuur 7b: Uitsnede topografische kaart 1936. Plangebied is rood omlijnd.

Figuur 7c: Uitsnede topografische kaart 1955. Plangebied is rood omlijnd.

Figuur 7d: Uitsnede topografische kaart 1979. Plangebied is rood omlijnd.

Figuur 7e: Uitsnede topografische kaart 1989. Plangebied is rood omlijnd.

Figuur 7f: Uitsnede topografische kaart 1999. Plangebied is rood omlijnd.

Figuur 7g: Uitsnede topografische kaart 2009. Plangebied is rood omlijnd.

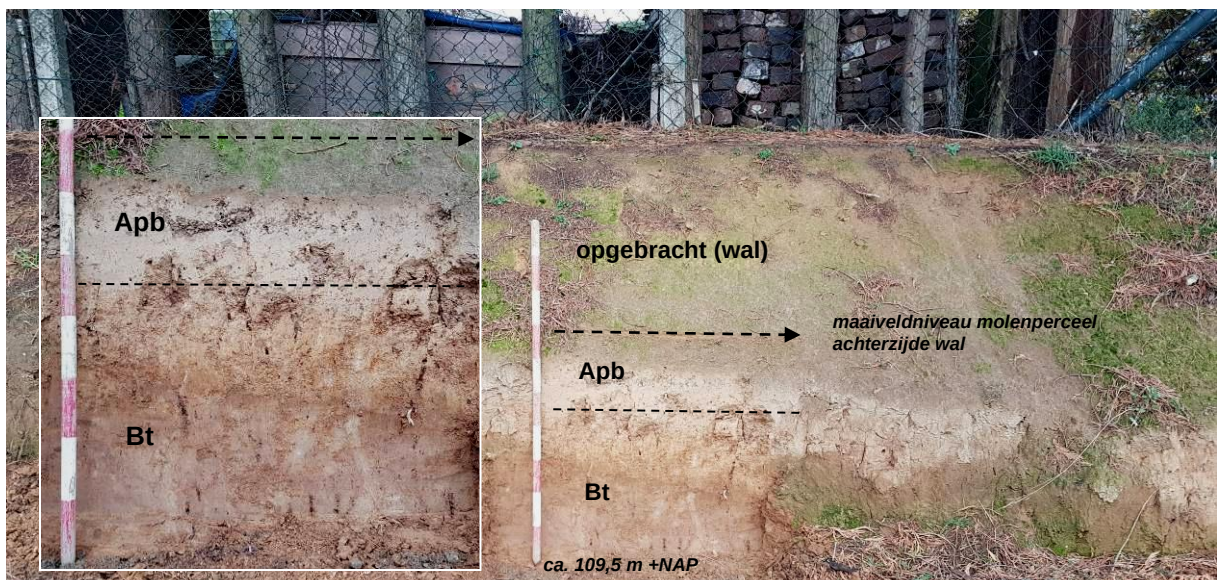

Figuur 7h: Uitsnede topografische kaart 2025. Plangebied is rood omlijnd.

Tijdens de terreininspectie kon tegen de taludwand op de grens van het noordelijke deel van het plangebied en het molenperceel een bodemprofiel worden opgeschoond (figuren 5, 8a en 8b). In dit profiel is de maaiveldhoogte van het aan de andere zijde van de grondwal gelegen molenperceel aangeduid (figuur 8b). De bodem wordt hier gekenmerkt door een Ap-Bt profiel (bergbrikgrond) in primaire löss(leem). Het (*in situ*) potentieel archeologisch vondstniveau in dit profiel ligt in de top van de Bt-horizont. Uit dit profiel blijkt dat de oorspronkelijke bodem circa 70 cm is afgegraven waarbij circa 45 cm van de Bt-horizont is verdwenen. Uitgaande van een reguliere dikte van maximaal 60 cm Bt-horizont betekent dat onder het actuele maaiveld nog slechts circa 15 cm Bt-horizont resteert.

Figuur 8a: Situering van het geregistreerde bodemprofiel op de grens van het plangebied en het molenperceel.¹²

Figuur 8b: Bodemprofiel met bergbrikgrond onder ophoging op de grens van het plangebied en het molenperceel.¹³

¹² Foto: R. Paulussen

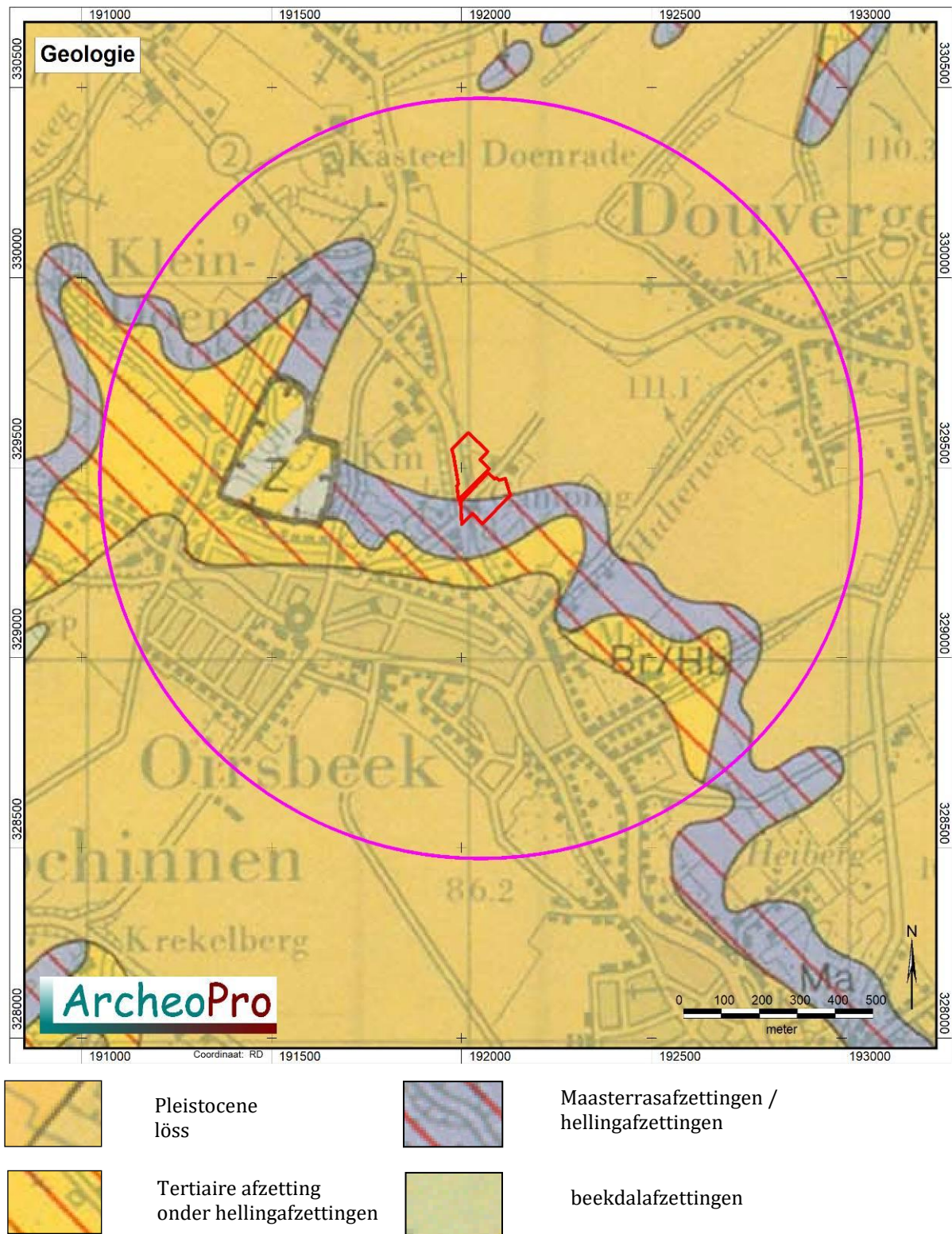
¹³ Foto: R. Paulussen

2.3 Referentieprofiel

Brikgronden worden gekenmerkt door de aanwezigheid van een 'briklaag', die op minder dan 80 cm -mv begint. Een briklaag is een veelal roodbruine laag waarin door de inspoeling van lutum een textuur-B oftewel Bt-horizont is ontstaan. Deze laag is vrij stug ten opzichte van de bovenliggende A- en E-horizonten. Om als briklaag te kwalificeren dient de lutum-inspoelingshorizont tenminste 15 cm dik te zijn en minimaal 8% lutum te bevatten. De maximaal waargenomen dikte bedraagt ruim 60 cm. Brikgronden komen voor in oude rivierkleigronden maar vooral in de Zuid - Limburgse lössgronden. Radebrikgronden zijn droge (xeromorfe) brikgronden die vooral voorkomen op de hooggelegen, vlakkere plateaus. Door de uitspoeling van lutum en ijzeroxiden is de E-horizont veelal lichter van kleur en ook minder stug. Wanneer door erosie de toplaag is verdwenen en de briklaag aan of nabij het maaiveld ligt, spreekt men van een bergbrikgrond. In radebrikgronden begint de briklaag op 40 tot 50 cm -mv. Komen in de briklaag onder invloed van periodiek meer grondwater duidelijke gleyverschijnselen voor (roestvlekken), dan spreekt men van daalbrikgronden.

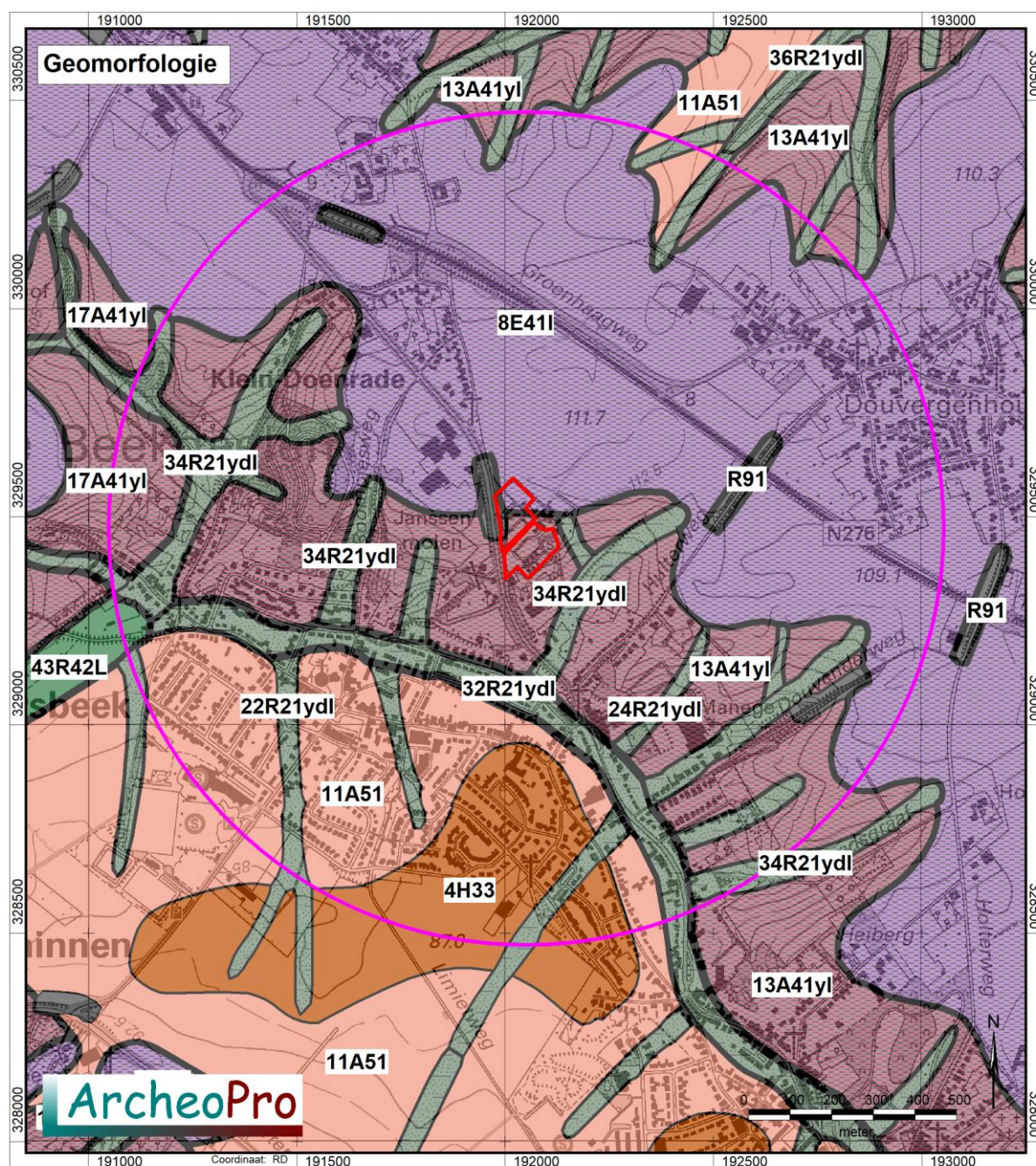

Figuur 9: Voorbeeld van een radebrikgrond onder bouwland in löss bij St. Geertruid. N 50°77' 22" / E 005°44'36". (foto: R. Paulussen).

Figuur 10: Uitsnede uit de geologische kaart. ¹⁴ Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.

¹⁴ Bron: RGD, 1988

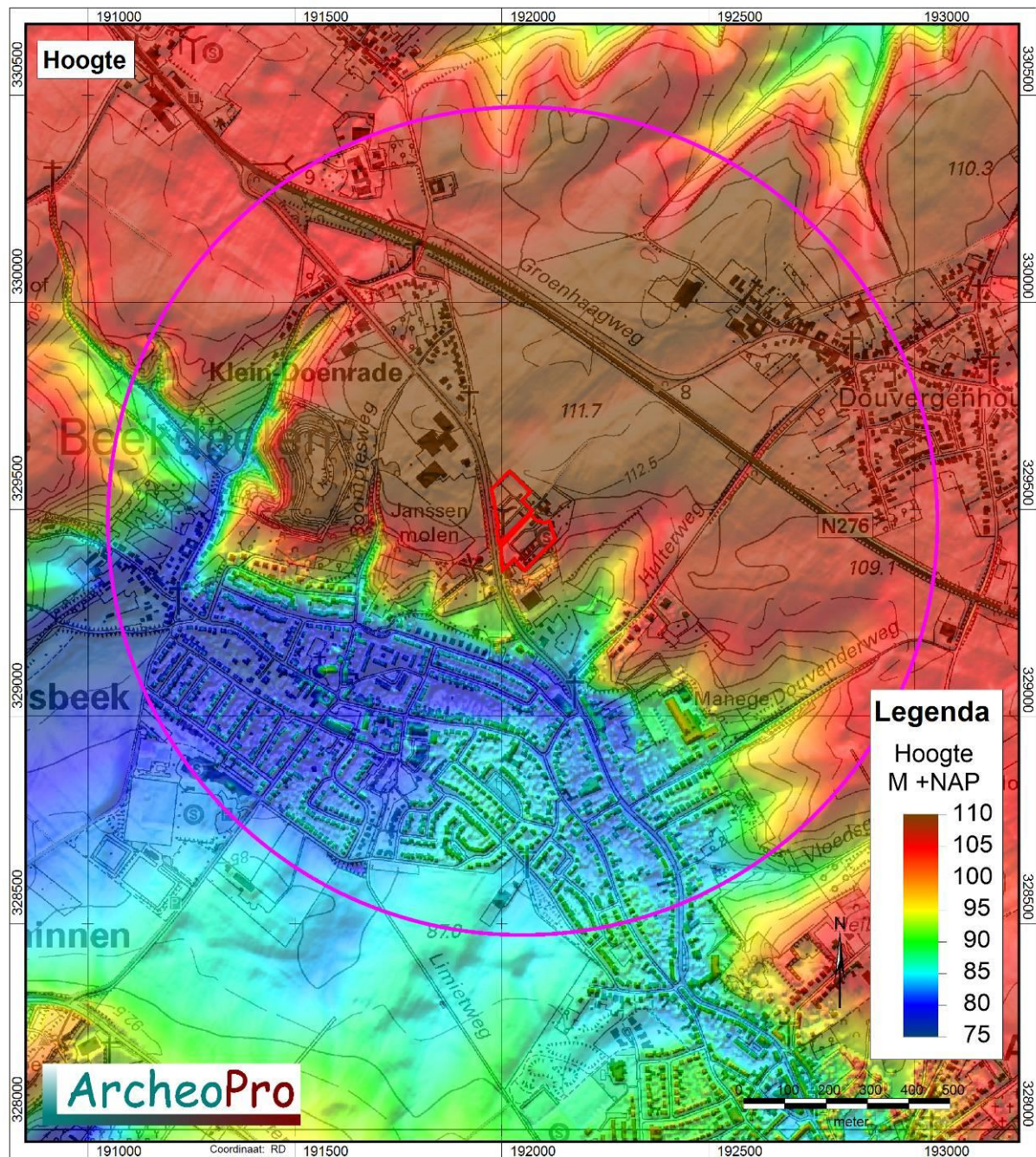

Legenda

13A41yl	Afbraakwand, steile zeer korte hellingen, met loss	34R21ydl	Droogdal, langgerekte, diepe dalvormige laagte, met dekzand/loss
17A41yl	Afbraakwand, steile matig korte hellingen, met loss	36R21ydl	Droogdal, langgerekte, diepe dalvormige laagte, met dekzand/loss
11A51	Losswand, flauwe korte hellingen	43R42L	Beekdalbodern, langgerekte zeer diepe dalvormige laagte, laaggelegen
8E41l	Plateauterras, vrij vlak, met loss	R91	Holle weg
4H33	Lossglooiing, vrij vlak		
22R21ydl	Droogdal, langgerekte ondiepe dalvormige laagte, met dekzand/loss		
24R21ydl	Droogdal, flauwe korte hellingen		
26R21ydl	Droogdal, langgerekte ondiepe dalvormige laagte, met dekzand/loss		
32R21ydl	Droogdal, langgerekte, diepe dalvormige laagte, met dekzand/loss		

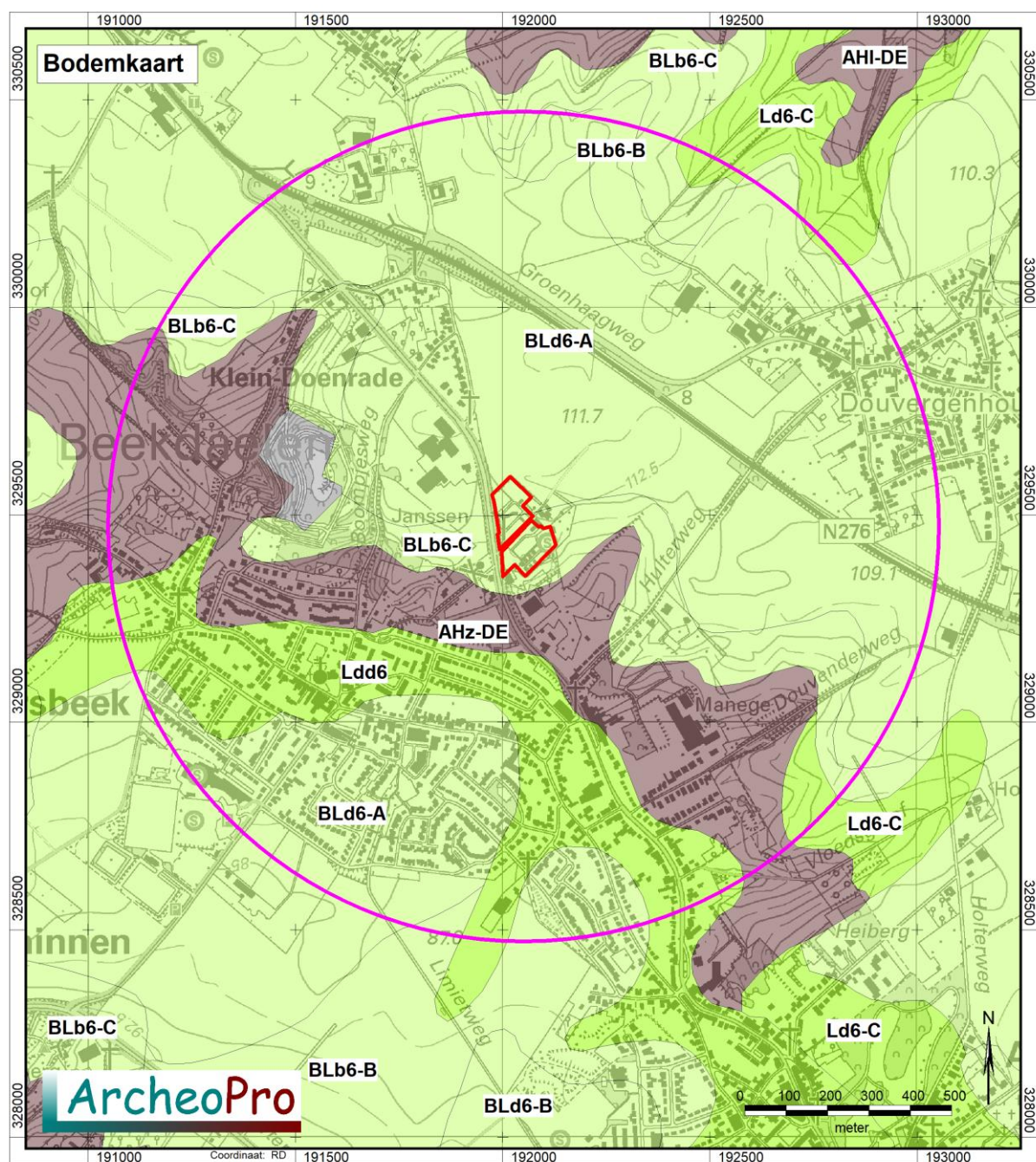
Figuur 11: Uitsnede uit de geomorfologische kaart.¹⁵ Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.

¹⁵ Bron: Universiteit Wageningen, 2017

Figuur 12: Uitsnede uit het Actueel Hoogtebestand Nederland.¹⁶ Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.

¹⁶ Bron: Rijkswaterstaat, Servicedesk Data, AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland), Delft

Legenda bodemkaart

Vlak- en duinvaaggronden	Vaaggronden	Fluviatieve afzettingen, pre laat-pleistoceen
Laar- veldpodzolgronden	Kleigronden	Kleefarde of vuursteeneluvium
Moerige eer- en podzolgronden	Ondiepe kleigronden, potklei	Mariene afzettingen, pre-pleistoceen
Vlak- en duinvaaggronden, gooreerdgronder	Vaaggronden	Oude bewoningsplaatsen
Enkeerd/tuineerd gronden	Gors-, slijkvaaggronden	Bebouwing, dijken en bovenlandstrook, opgehoogd of afgegraven
Brikgronden	Poldervaaggronden	Water, moeras
Leem-/woudeerdgronden/vaaggronden	Vlakvaaggronden	
	Veen, petgaten, kreekbeddingen, beekdalgronden, duin- en kweldergronden, stuifzand	

Figuur 13: Uitsnede uit de bodemkaart met daarin rood omlijnd het plangebied met daaromheen de cirkel die de buitengrens van het onderzoeksgebied aangeeft. Voor uitleg van de codes, zie hoofdstuk 2.2 ¹⁷

¹⁷ Bron: Universiteit Wageningen, 2017

2.4 Archeologie (LS01/LS04)

De gemeentelijke archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart (figuur 17) geeft aan dat voor het plangebied ten noorden van de Hagerweg een hoge verwachting geldt. Binnen zones met een hoge verwachting wordt de kans op het aantreffen van archeologische waarden op basis van het voor de verwachtingskaart gebruikte model relatief hoog ingeschat dan in de zones met een middelhoge verwachting. Dit kan zijn omdat de zone landschappelijk gunstiger ligt of omdat deze in een hellingklasse ligt waar de kans op erosie laag is. Ondiepe sporen zijn in dergelijke zones mogelijk nog goed intact. Indien deze zones zich aan de voet van steile hellingen of binnen laagtes/droogdalen bevinden, kunnen ze bedekt zijn met colluvium en daardoor goed geconserveerde resten opleveren.

Voor het plangebied ten zuiden van de Hagerweg geldt volgens de gemeentelijke archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart (figuur 17) een middelhoge verwachting. Hier is vanwege de ligging op de helling de kans op de aanwezigheid van behoudenswaardige archeologische resten vanwege bodemerosie lager.

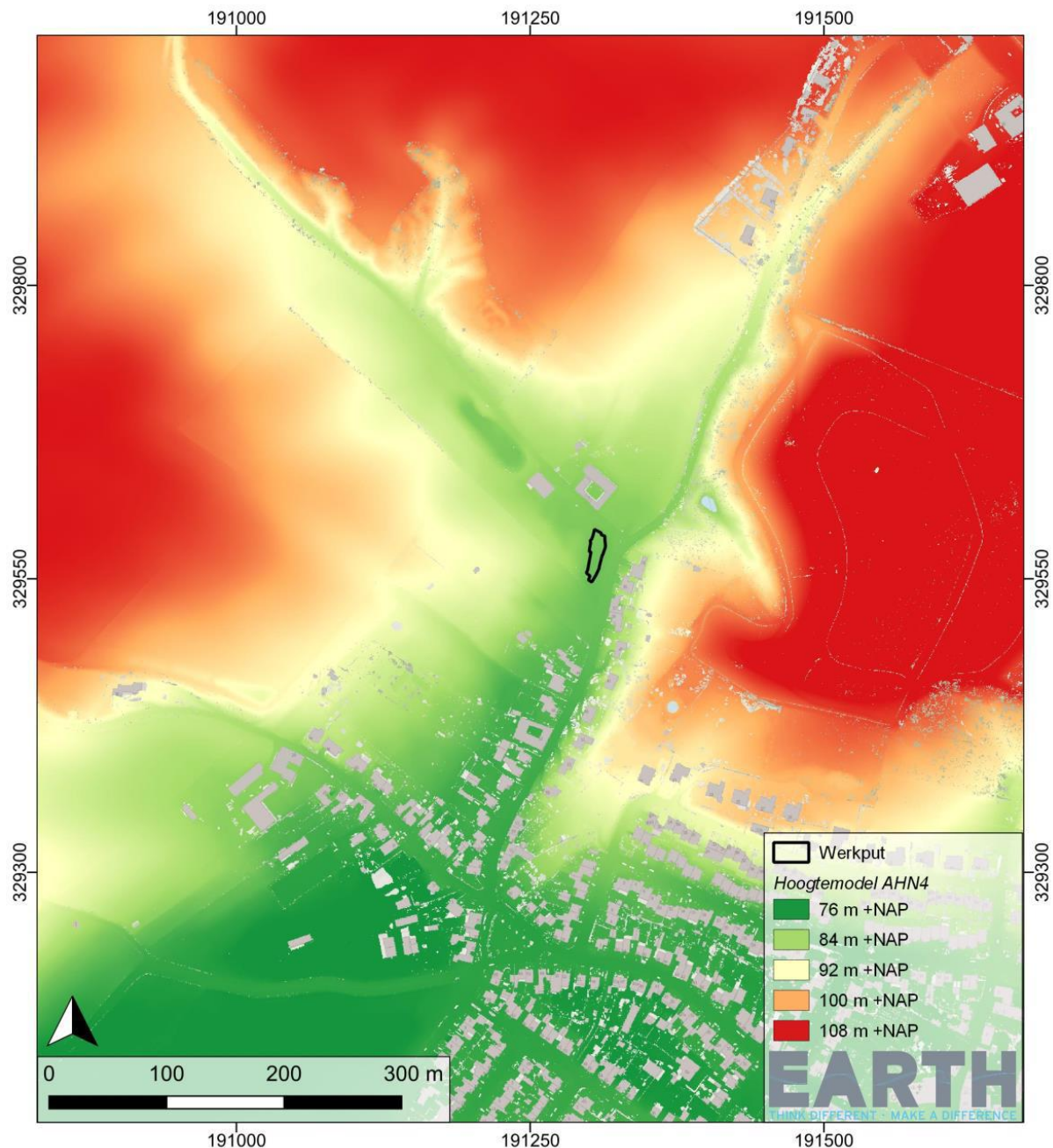
Ten zuiden en ten noordoosten van het plangebied liggen de historische kernen van Oirsbeek en Merkelbeek die als een AMK-terrein van hoge archeologische waarde zijn geclassificeerd (AMK-nummers 16352 en 16363). De afstand bedraagt meer dan 500 meter. Het gaat om een cluster oude bebouwing met bewoningsresten uit de late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd. Op de AMK zijn historische dorpskernen en clusters oude bebouwing als gebieden van hoge archeologische waarde aangegeven. Dit is op grond van het belang van deze locaties, waar de wortels van de huidige dorpen of steden kunnen liggen. De begrenzing van deze kernen is gebaseerd op 19e-eeuwse en vroeg 20e-eeuwse kaarten. Binnen deze contouren kunnen in de bodem resten van vroegmoderne en waarschijnlijk ook van laatmiddeleeuwse (vanaf circa 1300 AD) bewoning aangetroffen worden. Ook sporen van oudere bewoning kunnen aanwezig zijn.

Binnen het plangebied zelf liggen volgens de landelijke database van Archis geen archeologische waarnemingen/vondsten.

Binnen het onderzoeksgebied met een straal van één kilometer liggen slechts twee archeologische waarnemingen, waarvan enkel de circa 900 meter ten oosten van het plangebied gelegen waarneming op figuur 16 is afgebeeld (zaakid. 2884179100). Het betreft de losse vondst van een vuurstenen bijl uit het neolithicum dat is hergebruikt als afslagkern. Circa 780 meter ten westen van het plangebied zijn tijdens de archeologische begeleiding van de aanleg van een waterbuffer aan de Hagendoornweg resten van een erf uit de volle middeleeuwen aangetroffen (zaakid. 5143179100).¹⁸ De landschappelijke ligging van deze vindplaats wijkt echter sterk af van die van het plangebied. De opgegraven huisplaats uit de volle middeleeuwen aan de Hagendoornweg lag op een hellingvoet (hellingpercentage 6,5%) in een droogdal (figuur 14) op een hoogte van circa 81 m +NAP. Het plangebied ligt op een lössplateau op een hoogte van circa 110-111 m +NAP.

Ten zuiden van het plangebied zijn twee bureau- en booronderzoeken uitgevoerd door RAAP en ArcheoPro (zaakid. 4720675100 en 2427598100; figuur 16). Ook deze beide onderzoekslocaties liggen landschappelijk afwijkend ten opzichte van het plangebied op een terrashelling. Beide onderzoeken hebben geen relevante archeologische waarnemingen opgeleverd waarna voor beide terreinen geen vervolgonderzoek is geadviseerd.

¹⁸ Bongers e.a. 2023

Figuur 14: Situering van het plangebied aan de Hagendoornweg waar een huislocatie uit de volle middeleeuwen is opgegraven.¹⁹

Pal ten noordoosten van het noordelijke deel van het plangebied is door ArcheoPro in 2024 ter plaatse van een akker een bureaustudie en verkennend booronderzoek (IVO-O) uitgevoerd (zaakid. 5275899100; figuur 16).²⁰ Aanleiding voor het onderzoek vormde de gewenste uitbreiding van de het campingterrein. Middels het booronderzoek is vastgesteld dat de oorspronkelijke bodem onder de moderne bouwvoor uit een leembrikgrond bestaat en dat deze nog grotendeels intact is. Op basis hiervan is geadviseerd om voorafgaand aan

¹⁹ Bongers e.a. 2023, afbeelding 5.

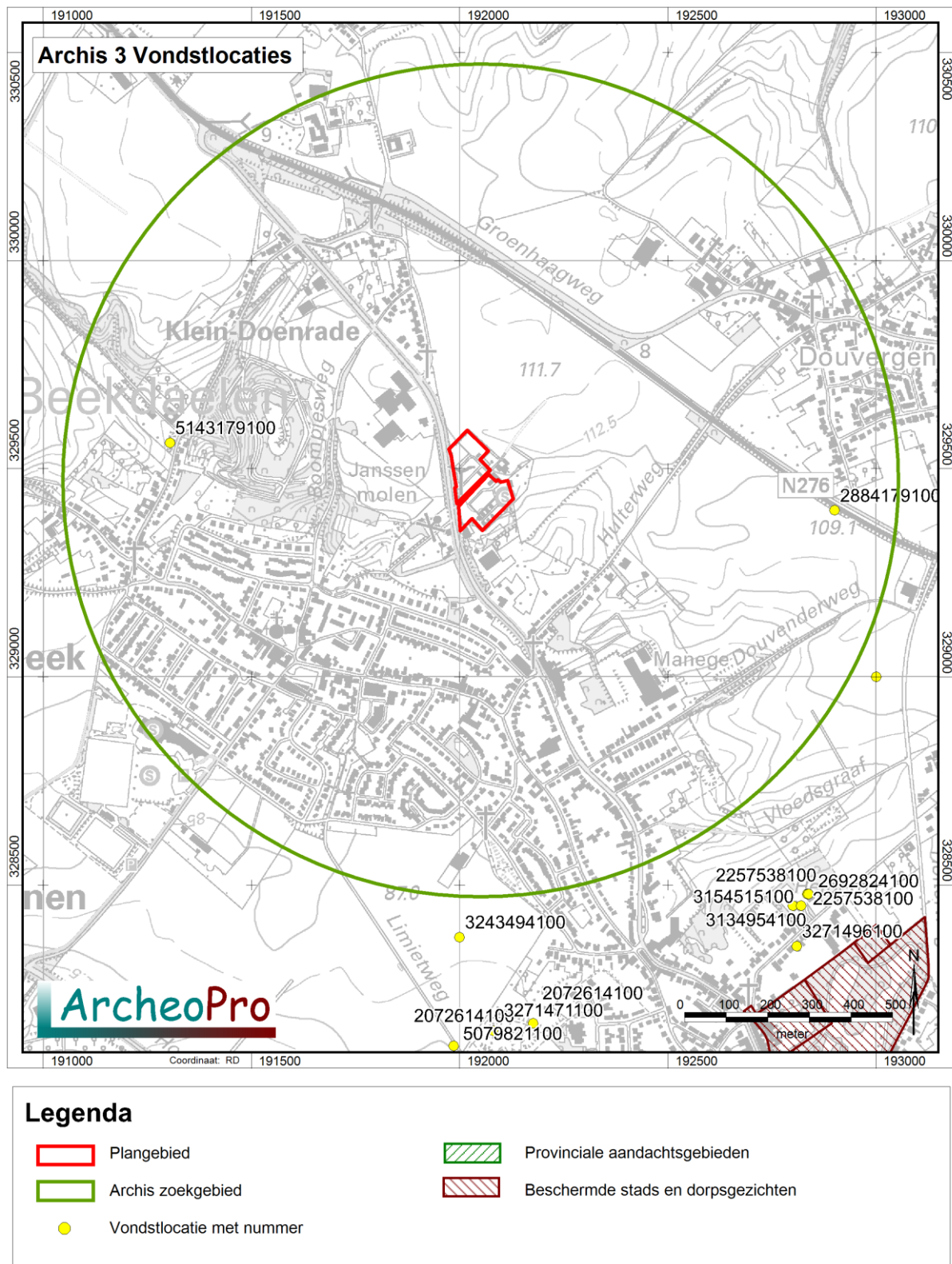
²⁰ Paulussen 2024. ArcheoPro rapportnummer 22059. Het destijds onderzochte terreindeel is groter dan in figuur 16 staat aangeduid.

de uitbreiding een proefsleuvenonderzoek (IVO-P) uit te laten voeren. Dit advies is middels een selectiebesluit door de gemeente Beekdaelen overgenomen.

2.5 Informatie amateurarcheologen (LS01/LS04)

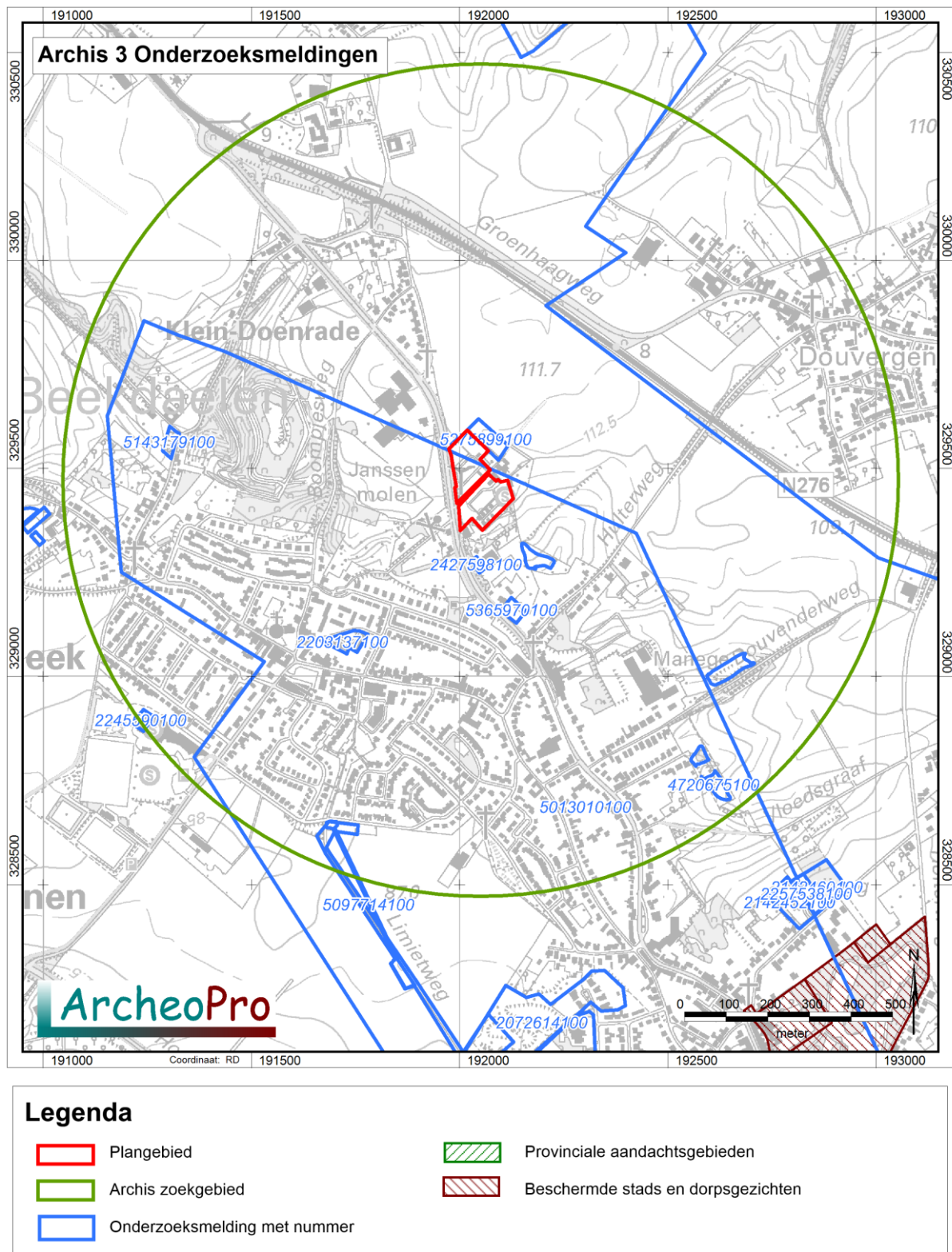
ArcheoPro heeft geen contact opgenomen met amateurarcheologen of een heemkundevereniging aangezien het onderzochte gebied al sinds de jaren 70 van de vorige eeuw een privéterrein betreft dat niet vrijelijk toegankelijk is voor derden en tevens dusdanig begroeid en verhard is dat een oppervlaktekartering niet mogelijk is.

ArcheoPro heeft in 2024 per e-mail contact opgenomen met de Vereniging Historie Schinnen met de vraag of er amateurarcheologen bekend zijn die ter plaatse van het plangebied oppervlaktekarteringen hebben uitgevoerd en/of er vondsten bekend zijn met betrekking tot het plangebied e.o. De vereniging heeft hier niet op gereageerd.

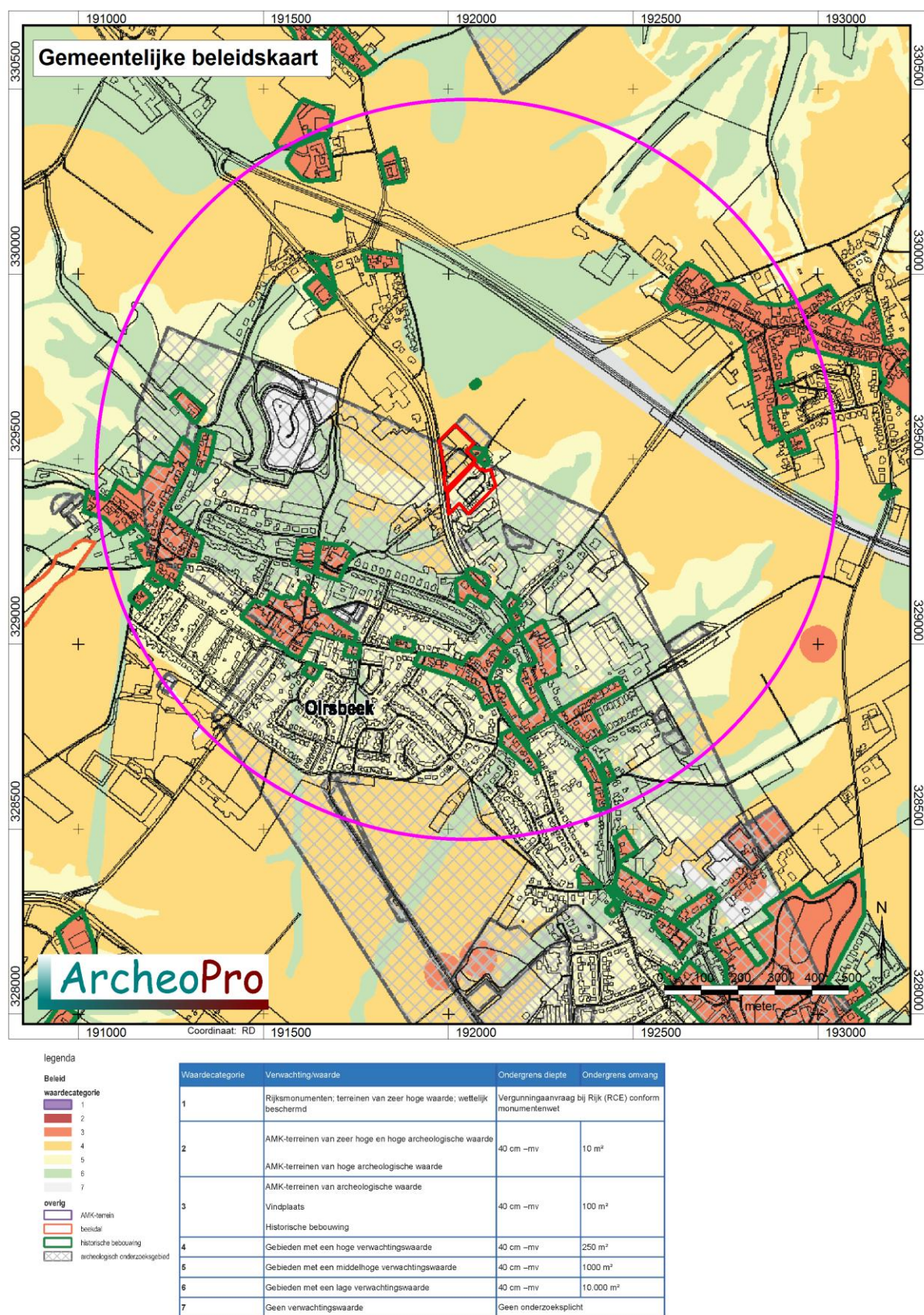
Figuur 15: Kaart met Archis vondstlocaties.²¹ Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.

²¹ Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, ARCHIS III (Archeologisch Informatie Systeem), <http://archis.cultureelerfgoed.nl>

Figuur 16: Kaart met Archisonderzoeksmeldingen. ²² Het plangebied is rood omlijnd en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.

²² Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, ARCHIS III (Archeologisch Informatie Systeem), <http://archis.cultureelerfgoed.nl>

Figuur 17: Uitsnede uit de gemeentelijke beleidskaart. ²³ Het plangebied is rood omlind en de cirkel geeft de buitengrens van het onderzoeksgebied weer.

²³ Bron: Gemeente Beekdaelen

2.6 Historie (LS03)

Het dorp Oirsbeek ontleent haar naam aan de beek de Oir of Oëre, die thans, opgesloten in een buis onder het dorp, haar weg vervolgt via Wolfhagen en Schinnen en daar de naam Kakkert draagt. Vervolgens mondt hij uit in de Geleenbeek. De eerste schriftelijke vermelding dateert uit 1294. In stukken uit dat jaar staat het dorp vermeld onder de naam 'Ursbech'.²⁴ De ligging langs een beek, aan de voet van het plateau, doet een vroegmiddeleeuwse herkomst vermoeden.

De Tranchotkaart uit 1805 (figuur 18) laat zien dat het plangebied in die tijd volledig als bouwland in gebruik was en behoorde tot het Laetmaer Veld. Het toponiem "Veld" is een aanduiding voor een groot aaneengesloten landbouwgebied. De huidige Provinciale Weg Zuid ten zuidwesten van het plangebied is duidelijk in oorsprong een historische weg. Het holle karakter van de weg is het gevolg van de insnijding in de dalhelling tussen het beekdal met Oirsbeek en het plateau van Doenrade. Het plangebied grenst aan de Hagerweg, die in de 19^e eeuw als verbindingsweg richting Merkelbeek fungeerde en daartoe het plateau tussen Oirsbeek en Merkelbeek doorkruiste. Aan de noordoostzijde grenst het plangebied aan een terrein met daarbinnen de resten van een historische windmolen. Het betreft de voormalige korenmolen Dorttrants uit 1802, die in 1916 is opgeheven.²⁵

Figuur 18: Uitsnede uit de Tranchotkaart van 1805.²⁶ Het plangebied is rood omlijnd.

²⁴ Van Berkel en Samplonius 2006

²⁵ <https://www.molendatabase.nl/molens/ten-bruggencate-nr-01117-a>

²⁶ Bron: Tranchot en v. Muffling, Kartenaufnahme der Rheinlande 1803-1820

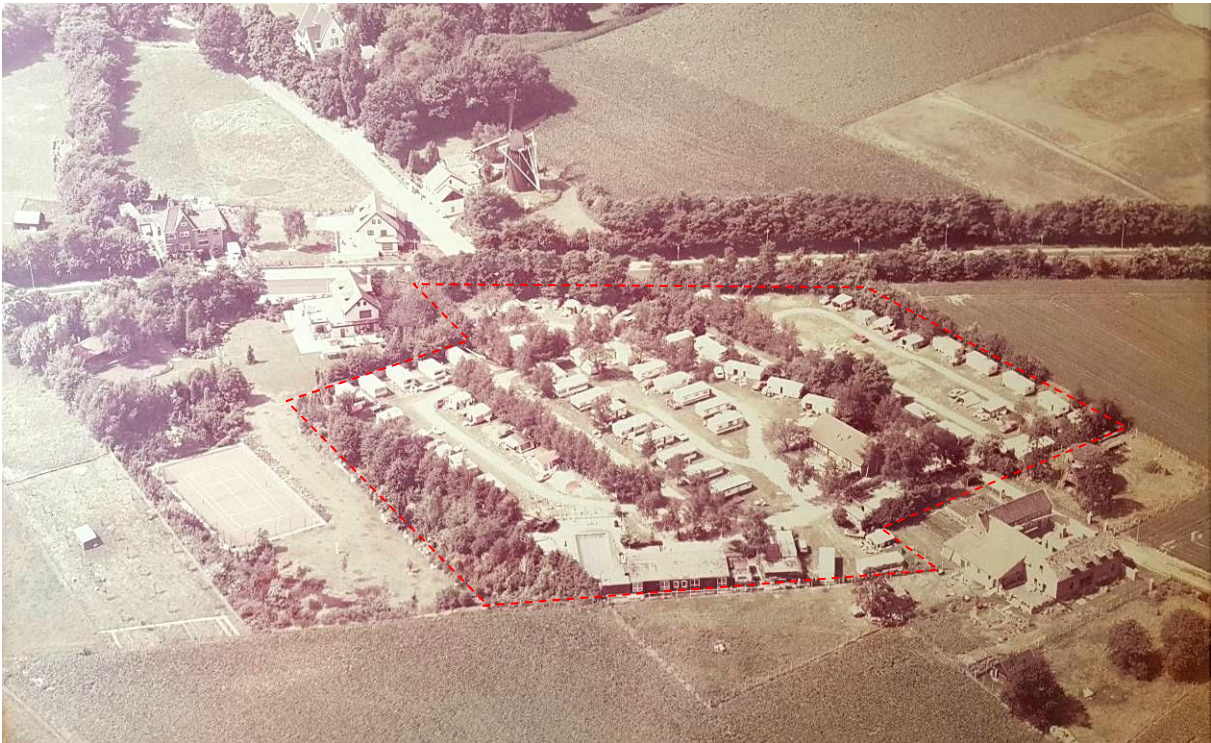

Figuur 19: Uitsneden uit de kadastrale kaart uit 1832.²⁷ Het plangebied is rood omlijnd.

Op de kadasterkaart uit 1832 (figuur 19) is te zien dat het plangebied destijds uit delen van meerdere kleine percelen bestond die in gebruik waren als akker. Er was geen sprake van bebouwing, uitgezonderd de windmolen naast het plangebied. Aan de oostzijde loopt de eerder genoemde Hagerweg richting Merkelbeek. Het plangebied grenst in het noordoosten aan het molenbiotoop van de molen Dorttrants uit 1802. Het meest noordelijke deel van het plangebied wordt doorkruist door een voetpad.

De figuren 7a tot en met 7h toont een serie uitsneden van historisch-topografische kaarten met daarop de contouren van het plangebied (camping) geprojecteerd. Tussen 1925 en 1936 is het plangebied gedeeltelijk van akker omgevormd naar boomgaard. De camping is aangelegd medio jaren 70 van de vorige eeuw, grotendeels toen ten zuiden van de Hagerweg (figuur 20). Medio jaren 90 van de vorige eeuw is de camping in noordelijke richting uitgebreid (figuur 21). Op de luchtfoto uit de jaren 70 lijkt reeds sprake te zijn van een kunstmatige terrassencamping.

²⁷ Bron: Kadaster Topografische Dienst, Emmen 2008

Figuur 20: Luchtfoto van het campingterrein uit de jaren 70 van de vorige eeuw.²⁸ De toenmalige camping is rood omlijnd. Opname in zuidwestelijke richting.

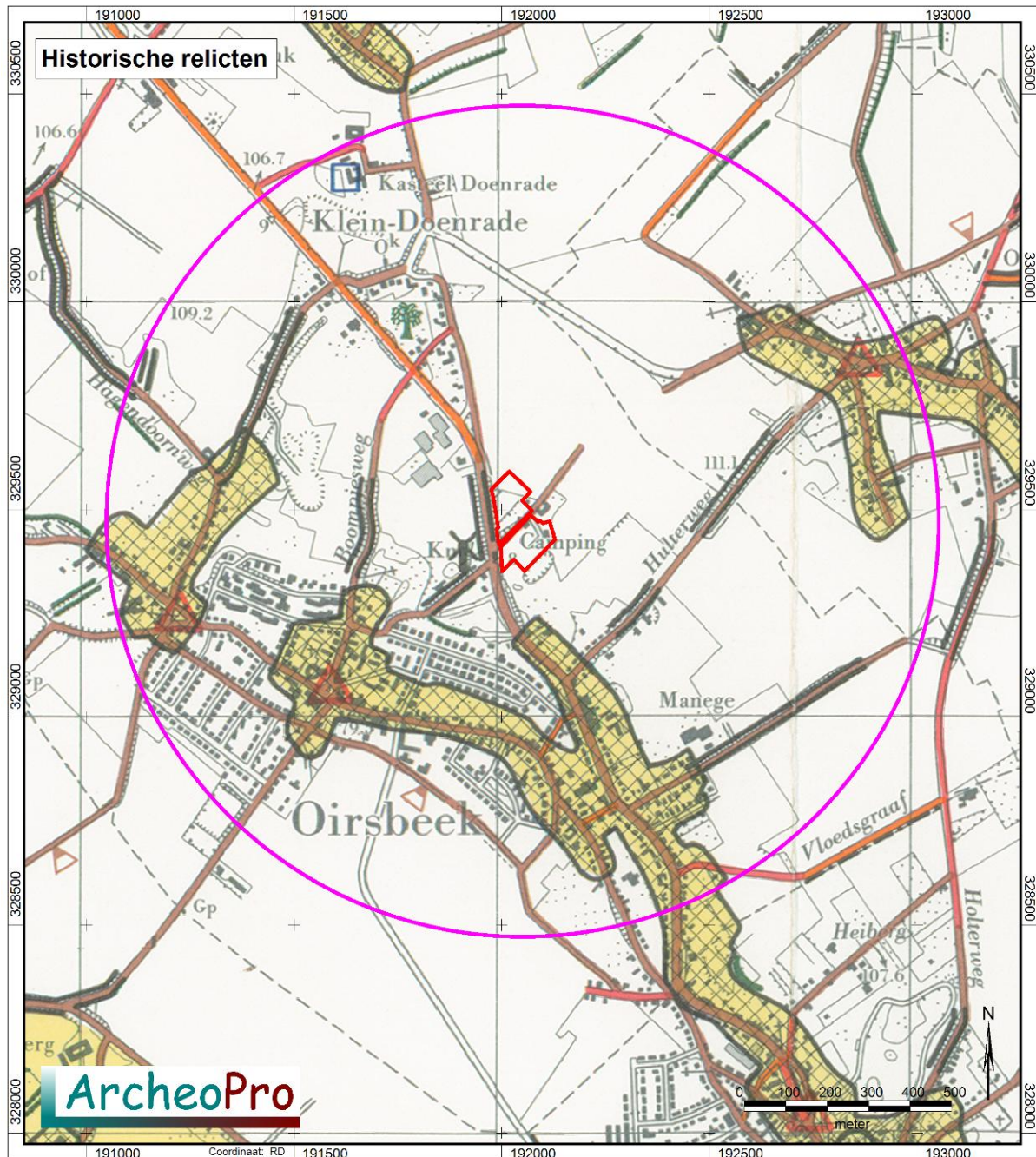

Figuur 21: Luchtfoto van het campingterrein uit de jaren 90 van de vorige eeuw.²⁹ De toenmalige camping is rood omlijnd. Opname in oostelijke richting.

²⁸ Bron: opdrachtgever

²⁹ Bron: opdrachtgever

De kaart met historische relictten in Zuid-Limburg (figuur 22a) toont geen van dergelijke relictten ter plaatse van het plangebied. De Hagerweg is aangeduid als een (pre)middeleeuwse weg. Ten zuidwesten van het plangebied, aan de overzijde van de huidige provinciale weg, stond een tweede molen, de Janssenmolen (rijksmonument 33347).

Figuur 22a: Kaart met historische relictten in Zuid Limburg.³⁰ Het plangebied is rood omljnd.

³⁰ Bron: Renes 1988

Figuur 22b: Legenda van de kaart met historische relictten in Zuid Limburg.³¹ Het plangebied is rood omlijnd.

2.7 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel (LS05)

Specifieke ligging

Het plangebied ligt binnen het Zuid-Limburgse lössgebied op het plateau van Doenrade. Het plateaureliëf wordt vooral bepaald door de zogenaamde droogdalen. Op circa 250 tot 350 meter afstand ten zuidwesten en noordoosten van het plangebied bevinden zich enkele droogdalen. Het plangebied ligt deels op de rand van een relatief vlakke plateaurest en op de bijbehorende helling richting beekdal. Vanwege de landschappelijke ligging worden binnen het plangebied zowel rade- en bergbrikgronden in löss verwacht binnen het centrale en noordelijke deel en binnen het uiterste zuidelijke deel hellingafzettingen met daaronder pleistocene Maasterrasafzettingen.

Historisch gezien lag het plangebied buiten de oude kern van Oirsbeek. Voorafgaand aan de realisatie van de camping medio jaren 70 van de vorige eeuw, was het in gebruik als akker en in de 20^e eeuw deels als boomgaard. Langs de Hagerweg bevindt zich historische bebouwing bestaande uit het restant van een windmolen uit 1802 en een boerderij uit omstreeks 1840.

³¹ Bron: Renes 1988

Verwachte perioden (datering) & complextypen

Specifieke kennis van het plangebied en omgeving

Specifieke archeologische kennis met betrekking tot het plangebied is niet voorhanden. Er zijn geen vondstmeldingen binnen of in de directe omgeving van het plangebied bekend.

Algemeen verwachtingsmodel Zuid-Limburg

Als grondslag voor deze gespecificeerde verwachting fungeren aanwijzingen uit enerzijds palynologisch onderzoek in de lössregio³² en anderzijds uit verwachtingsanalyses in andere lössregio's (Stein-Beek, Valkenburg a/d Geul). Uit de verwachtingsanalyses in andere lössregio's blijkt dat ook gedurende het neolithicum tot en met de Romeinse tijd de meeste bewoning zich binnen een afstand van 300-500 meter van een droog- of beekdal bevond.³³ Een actueel basismodel voor de lössplateaus geeft namelijk aan dat beek- en droogdalen een belangrijke rol als vestigingsfactor hebben gespeeld gedurende hele prehistorie en Romeinse tijd: "De nabijheid en toegankelijkheid van (vers) water blijkt essentieel te zijn voor de bestaanswijze". Daarbij lijkt het dat in het lössgebied jagers-verzamelaars een sterke voorkeur voor zogenoemde 'kaaplocaties' hadden, terwijl landbouwers een grotere voorkeur voor vlakke terreinen kenden. De voorkeur van culturen door de tijden heen voor deze locaties kan niet alleen verklaard worden uit de aanwezigheid van een (deels tijdelijke) zoetwatervoorziening in de directe nabijheid, maar ook door een voorkeur voor gebieden waar verschillende ecologische zones aan elkaar grenzen".³⁴

Nederzettingen (kampementen) uit het paleolithicum en mesolithicum kunnen in principe overal voorkomen. Deze jagers-verzamelaars verbleven doorgaans niet lang op dezelfde plaats en trokken veelvuldig door het landschap. Er is echter wel een tendens in de vestiging van deze jagers-verzamelaars zichtbaar: met name de hoogtes bestaande uit terrassen, plateaus en hoge ruggen werden opgezocht. Hierbij hadden de gradiëntzones nabij beekdalen en de randen van plateaus de voorkeur boven de vlaktes van de plateaus (tenzij daar droogdalen aanwezig zijn/waren). Aan de randen van het plateau trad namelijk het water uit de helling, waardoor natuurlijke bronnen ontstonden die in het verleden de droogdalen hebben gevoed. Afstand tot water is in deze vroegste periodes een heel belangrijk criterium. Onderzoek wijst uit dat voor deze vroegste periodes in de geschiedenis de afstand doorgaans niet meer bedraagt dan 200 à 300m.³⁵

Vanaf het vroeg-neolithicum vestigde men zich min of meer permanent in het Zuid-Limburgse lössgebied en ontstonden de eerste sedentaire landbouwnederzettingen van de LBK-cultuur en later de Rössencultuur, de Michelsbergcultuur en de Stein-groep. Deze nederzettingen lagen vooral relatief hoog op de randen van de lössplateaus.

De bronstijd breekt hier ogenschijnlijk mee. Het lijkt er vooralsnog op dat men vanaf dan de beschutte locaties nabij actieve beekdalen verkoos en men de hoger gelegen gebieden overwegend voor begraving en mogelijk landbouw gebruikte. Deze periode heeft in Zuid-Limburg echter dermate weinig nederzettingenresten nagelaten (of zijn tot op heden aan het oog onttrokken) dat voor deze periode, ondanks de provinciale synthese die is gedaan voor de periode 2007-2013³⁶, in 2026 nog altijd geen goed onderbouwd verwachtingsmodel opgesteld kan worden. De breuk in nederzettingenpatronen tussen neolithicum en bronstijd is met name gebaseerd op basis van een palynologisch onderzoek in het lössgebied tussen

³² Bunnik 1999

³³ Van Wijk en Orbons 2010

³⁴ Van Wijk en Orbons 2010: 116-117

³⁵ Van Wijk & Orbons 2009

³⁶ Meurkens en Tol 2016

Rijn en Maas.³⁷ In de bronstijd was blijkens dit onderzoek het aandeel van de landbouw op de plateaus nog zeer beperkt. Het landschap bestond toen nog overwegend uit aaneengesloten loofbossen.

In de ijzertijd en de Romeinse tijd kwam daar verandering in. Het landschap werd door menselijk ingrijpen veel opener ten behoeve van vooral landbouwactiviteiten. Naast de nederzettingen in de beekdalen kwamen in de ijzertijd ook nederzettingen op de randen van de terrassen en plateaus voor. Romeinse boerderijen zoals de bekende villa van Voerendaal werden eveneens vooral op de glooiende lösshellingen langs beekdalen gebouwd. Het villacomplex van Colmont toont echter aan dat deze ook op de hoge plateauresten voorkwamen. In de vroege middeleeuwen liep de omvang van de bevolking terug en lagen de nederzettingen vooral in de beekdalen; de plateaus raakten weer bebost. Vanaf de volle middeleeuwen (11de eeuw) werden de plateaus systematisch vanuit de dalen ontgonnen en werden ook hier nederzettingen gesticht.

Nederzettingen gaan vrijwel altijd vergezeld van randfenomenen (*off site* verschijnselen) in de vorm van wegen, greppels, grensstenen, deposities, grafvelden, cultusplaatsen, wasplaatsen e.d. Voor de volle middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd geldt dat nederzittingsresten vooral in en rond de historische kernen zullen voorkomen.

Uiterlijke kenmerken

Vuursteenvindplaatsen uit het paleolithicum of mesolithicum zullen binnen het plangebied uit vondststrooiingen bestaan met eventuele ondiepe sporen zoals haardplaatsen. Eventuele nederzittingsresten uit het paleolithicum en mesolithicum kunnen zowel bestaan uit basisnederzettingen met een oppervlakte tussen 200 en 1.000 m² of van kleine tijdelijke kampementjes met zeer geringe afmetingen die nauwelijks meer zijn dan de neerslag van een enkele (jacht)activiteit of een kortstondig kamp. De omvang hiervan kan beperkt zijn tot enkele (tientallen) vierkante meters.

Nederzittingsresten uit het neolithicum tot en met de nieuwe tijd kunnen voorkomen als concentraties van vondstmateriaal (met name vuursteen, aardewerk, bouw materiaal bestaande uit natuursteen, baksteen of verbrande leem en houtskool), als fundament- dan wel muurresten of als spoorvullingen van afvalkuilen, paalkuilen, waterputten, e.d. direct onder de bouwvoor. Resten van *off site* fenomenen kunnen bestaan uit perceleringen, afvaldumps, wegen, enz.

Diepteligging

Mogelijke (*in-situ*) vindplaatsen kunnen aangetroffen worden in de top van het bodemprofiel, doorgaans direct onder de bouwvoor in de E-horizont indien aanwezig en/of in de top van de Bt-horizont). Indien een afdekkende laag zoals colluvium aanwezig is, kunnen archeologische resten ook in en direct onder deze afdekkende laag aangetroffen worden en dus in meerdere lagen aangetroffen worden.

Bovenstaande geldt enkel voor vindplaatsen van het laat paleolithicum of jonger. Oudere resten kunnen zich in of onder het afgezette lössdek bevinden, soms wel op diverse meters diep, in oudere aanrijkingshorizonten zoals de Roccourt-bodem of in de top van een oudere bodem in de Pleistocene löss of in de tertiaire ondergrond. Deze oudere resten kunnen echter door erosie aan of nabij het maaiveld zijn geraakt.

Mogelijke verstoringen, gaafheid / conservering

Door het historische gebruik als akker met de bijbehorende moderne bouwvoor en eventueel bodemerosie voorafgaand aan de realisatie van het campingterrein, kan reeds in meer of mindere mate bodemverstoring in de top van de bodems zijn opgetreden waardoor

³⁷ Bunnik 1999.

archeologische resten (deels) verloren zijn gegaan of zijn aangetast. Dit geldt met name voor ondiepe vuursteenvindplaatsen uit het laat-paleolithicum en mesolithicum. De kans dat een intacte vuursteenvindplaats nog aanwezig is, wordt daarom klein geacht, tenzij deze diep in de lössondergrond ingebed is (zoals voor vroeg- en midden-paleolithische vindplaatsen en vindplaatsen behorend tot het Magdalenien mogelijk is. Dat bodemerosie daadwerkelijk heeft plaatsgevonden blijkt uit de aanwezigheid van bergbrikgronden en hellinggronden binnen het plangebied. In afwijking van de bodemkaart geldt dit ook voor het noordelijke deel van het plangebied gezien het resultaat van de profielopname op de perceelgrens met het molenterrein (figuren 8 en 9).

Voor sporenvindplaatsen vanaf neolithicum is de impact van het historische gebruik voorafgaand aan de aanleg van het campingterrein waarschijnlijk minder ingrijpend geweest. Naar verwachting zal het sporenniveau (in de top van de ongeroerde bodem) beter zijn beschermd door de bouwvoor die vanaf de middeleeuwen is ontstaan als gevolg van de groundbewerking voor het gebruik als boomgaard en weiland. Wel zal (een deel van) het vondstniveau in de onderzijde van de bouwvoor zijn opgenomen.

Met de aanleg van het campingterrein is het oorspronkelijke hellingprofiel sterk veranderd en daarmee ook de mate van intactheid van de oorspronkelijke bodem. Dit geldt zondermeer voor het deel van het plangebied ten noorden van de Hagerweg waar als gevolg van terreinverlaging van circa 60 tot 100 cm en terreinegalisatie de oorspronkelijk leembrikgrond grotendeels of zelfs volledig zal zijn verdwenen.

Met betrekking tot het deel van het plangebied ten zuiden van de Hagerweg is een significante aantasting van de oorspronkelijke bodem inclusief eventuele archeologische resten aannemelijk gezien de landschappelijke ligging op een helling en de terrasserings die hier heeft plaatsgevonden, maar kan dit minder hard worden gemaakt op basis van meetdata.

Het agrarische gebruik, alsook de ontkalking van de löss zullen effect (gehad) hebben op de gaafheid en conserveringstoestand van eventuele archeologische resten. Met name ook de ligging in ontkalkte lössgronden heeft effect op de conserveringstoestand. Naar verwachting is gaafheid en conservering van eventuele resten matig (voor anorganische resten) tot laag (voor organische, onverkoelde resten).

Gespecificeerde archeologische verwachting

Voor het deel van het plangebied ten noorden van de Hagerweg geldt vanwege de aantasting van de oorspronkelijke bodem die hier aantoonbaar heeft plaatsgevonden, een lage archeologische verwachting met betrekking tot behoudenswaardige archeologische resten en complexen uit alle perioden.

Voor het deel van het plangebied ten zuiden van de Hagerweg is het aannemelijk dat de oorspronkelijke bodem inclusief hierin aanwezige archeologische resten door erosie en grondverzet in meer of mindere mate is aangetast. Op basis hiervan geldt ook voor dit deelgebied vooralsnog een lage archeologische verwachting voor alle perioden. Verificatie hiervan is enkel noodzakelijk voorafgaand aan toekomstige civieltechnische bodemingrepen en enkel mogelijk middels het plaatsen van een substantieel aantal grondboringen tot in de oorspronkelijke, natuurlijke ondergrond. De diepteligging hiervan is onbekend.

3. Conclusies en aanbevelingen (VS07)

3.1. Conclusies

In januari-februari 2026 is door ArcheoPro een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied camping High Chaparral aan weerszijde van de Hagerweg te Oirsbeek (gemeente Beekdaelen). Het archeologisch vooronderzoek betrof een bureaustudie met terreininspectie. De centrale vraagstelling van het bureauonderzoek luidt: welke archeologische verwachting en/of waarde kenmerkt het plangebied?

Het plangebied ligt binnen het Zuid-Limburgse lössgebied op het Plateau van Doenrade, deels op de rand van een relatief vlakke plateaurest en deels op de bijbehorende helling richting beekdal. Vanwege de landschappelijke ligging worden binnen het plangebied zowel rade- en bergbrikgronden in löss verwacht binnen het centrale en noordelijke deel en binnen het uiterste zuidelijke deel hellingafzettingen met daaronder pleistocene Maasterrasafzettingen. Historisch gezien lag het plangebied buiten de oude kern van Oirsbeek. Voorafgaand aan de realisatie van de camping medio jaren 70 van de vorige eeuw, was het in gebruik als akker en in de 20^e eeuw deels als boomgaard.

Volgens het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel geldt voor het deel van het plangebied ten noorden van de Hagerweg vanwege de bodemaantasting die hier heeft plaatsgevonden een lage verwachting voor het aantreffen van behoudenswaardige archeologische resten uit alle perioden.

Voor het deel van het plangebied ten zuiden van de Hagerweg is een lage archeologische verwachting eveneens aannemelijk. De bodemaantasting die ook hier vermoedelijk heeft plaatsgevonden en waardoor de kans op het aantreffen op behoudenswaardige archeologische resten en complexen als laag wordt beoordeeld, kan enkel middels het plaatsen van een substantieel aantal grondboringen tot in de oorspronkelijke, natuurlijke ondergrond worden geverifieerd. Een dergelijke verificatie is enkel een vereiste wanneer er in de toekomst relatief grootschalige civieltechnische bodemingrepen gaan plaatsvinden.

3.2. Selectieadvies

Aanbevolen wordt om binnen het noordelijk deel van plangebied vanwege de aantoonbaar lage archeologische verwachting met betrekking tot de aanwezigheid van behoudenswaardige archeologische resten en complexen geen vervolgonderzoek meer uit voeren naar de aanwezigheid van een voldoende intacte oorspronkelijke bodem en/of behoudenswaardigheid van archeologische resten.

Voor het zuidelijk deel van plangebied wordt vanwege de vooralsnog onbekende archeologische verwachting en het ontbreken van relatief grootschalige civieltechnische bodemingreepplannen eveneens geen vervolgonderzoek geadviseerd maar dient de archeologische dubbelbestemming te worden behouden. Mochten er in de toekomst alsnog bodemingrepen gaan plaatsvinden, dan is hier alsnog archeologisch vervolgonderzoek aan de orde. Dit dient in eerste instantie te worden uitgevoerd in de vorm van een verkennend booronderzoek (IVO-O, verkennende fase). Enkel op basis van een specificatie van de aard en omvang van de bodemingrepen kan de gemeente Beekdaelen in dat geval eventueel besluiten om af te zien van vervolgonderzoek.

In alle gevallen geldt wel dat indien bij toekomstig graafwerk archeologische vondsten worden gedaan of archeologische grondsporen worden aangetroffen, deze direct gemeld

dienen te worden bij de minister conform de Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 & 5.11 en de gemeente Beekdaelen.

3.3 Selectiebesluit

Bovenstaand advies is een selectieadvies. Het rapport zal eerst beoordeeld worden door de bevoegde overheid die hierover een selectiebesluit zal nemen en de benodigde vergunning(en) zal afgeven. Er is momenteel nog geen selectiebesluit genomen over dit rapport.

4. Literatuur en bronnen

Bronnen

Grote historische Provincie Atlas van Nederland; deel 4 Zuid-Nederland 1838-1857 1:50.000. Topografische dienst Wolters Noordhoff Groningen 1990

Grote historische topografische Provincie Atlas Limburg; 1894-1926 1:25.000. Nieuwland Tilburg 2006

Grote topografische atlas van Nederland 1:50.000 Deel 4 Zuid-Nederland. Topografische dienst. Wolters Noordhoff Groningen 1997

Kadaster Topografische Dienst, Top25Raster, Top10Vector, GBKN kaarten, Emmen 2008

Luchtfoto, <http://maps.google.nl>

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, IKAW 3.0 (Indicatieve kaart Archeologische Waarden), Amersfoort.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, AMK (Archeologische monumentenkaart), Amersfoort.

Rijkswaterstaat, Servicedesk Data, AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland), Delft.

Stichting voor Bodemkartering, Bodemkaart van Nederland 1:50.000. Wageningen, 1968.

Stichting voor Bodemkartering: Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000, Staring Centrum, Wageningen, 1989

Tranchot en v. Muffling, Kartenaufnahme der Rheinlande 1803-1820

Twaalf provinciën 2007. Atlas van topografische kaarten. Nederland 1955-1965. Uitgeverij twaalf provinciën. Landsmeer.

Digitale bronnen

<http://archis.cultureelerfgoed.nl>

<http://www.pdok.nl>

<http://maps.google.nl>

<http://www.omgevingswet.overheid.nl>

<https://bagviewer.kadaster.nl>

<http://www.topotijdreis.nl>

Literatuur

Bakker, H. de en J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie. De hogere niveaus*. Wageningen.

Berendsen, H.J.A., 1997. *Landschappelijk Nederland*, Assen.

Berendsen, H.J.A., 1997. *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en geomorfologie*, Assen.

Berg, G. M.W. van den, 1996. *Fluvial sequences of the Maas. A 10 Ma record of neotectonics and climate change at various time scales*. Wageningen

Berkel, G. van & K. Samplonius, 2006. *Nederlandse plaatsnamen, herkomst en historie*. Utrecht.

Bongers, T., A.M.I. van Waveren, K. Olaya, B. van Os, A.C. van de Venne, K. Grothe, J. de Moor, S. Rumping & T. Vanderhoeven, 2023. *Aanleg Waterbuffer Hagendoornweg, Oirsbeek, gemeente Beekdaelen. Een archeologisch onderzoek door middel van een archeologische begeleiding protocol opgraven*. EARTH Integrated Archaeology Rapporten 208

Bosch, J.H.A., 2005. *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, Versie 5.2*. Utrecht. TNO-rapport, NITG 05-043-A.

Bunnik, F.P.M., 1999. *Vegetationsgeschichte der Lössböden zwischen Rhein und Maas von der Bronzezeit bis in die frühe Neuzeit*. PhD-thesis universiteit Utrecht.

Felder, W.M. en P.W. Bosch, 1988. *Geologische oppervlaktekaart van Zuid-Limburg en omgeving*. RGD Haarlem.

Kuyl, O.S., 1980. *Toelichting bij de Geologische kaart van Nederland 1: 50.000, blad Heerlen (62W oostelijke helft, 62O westelijke helft)*. Rijks Geologische Dienst, Haarlem.

Meurkens, L. & A. Tol 2016: *De late prehistorie. Een actuele kennisstand van de late prehistorie in Limburg aan de hand van archeologisch onderzoek tussen 2007 en 2013*, Maastricht.

Mulder, E.F.J. de e.a. (red.), 2003. *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen/Houten

Renes, J., 1988. *De geschiedenis van het Zuid-Limburgse cultuurlandschap*, Maastricht.

Verhoeven, M.P.F., 2007. *Hoog, middelhoog en laag; een archeologische verwachtings- en cultuurhistorische advieskaart voor de Parkstad Limburg gemeenten en de gemeente Nuth*. RAAP-rapport 1483.

Wijk, I. van & J. Orbons, 2009. *Archeologische (verborgen) schatten/waarden van Valkenburg op de kaart gezet. Een archeologische beleidskaart voor de gemeente Valkenburg aan de Geul*. Archol-rapport 121.

Wijk, I.M. van en J. Orbons, 2010. *Verleden met toekomst. Archeologische beleidskaart en groevenbeleidskaart voor Valkenburg aan de Geul*. Archol rapport 121

5. Bijlagen

Bijlage 1: Verklarende woordenlijst

Verklarende woordenlijst	
AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische Monumentenkaart
ASB	Archeologische Standaard Boorbeschrijving
Archis	Archeologisch Informatie Systeem
BP	Before Present (present=1950)
GIS	Geografische Informatie Systemen
GPS	Global Positioning System
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
IVO	Inventariserend VeldOnderzoek
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-mv	Onder maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PVA	Plan van Aanpak
PVE	Programma van Eisen
RCE	Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed
SBB	Standaard Boor Beschrijvingsmethode
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Bijlage 2: Archeologische tijdschaal

Periode	Datering	
Midden- en Laat Paleolithicum (oude steentijd)	250.000	- 9000
Mesolithicum (midden steentijd)	9000	- 4500
Neolithicum (nieuwe steentijd)	4500	- 2000
Bronstijd	2000	- 800
IJzertijd	800	- 12 v. chr.
Romeinse tijd	12 v chr.	- 500 n. chr.
Vroege middeleeuwen	500	- 1000
Volle middeleeuwen	1000	- 1250
Late middeleeuwen	1250	- 1500
Nieuwe tijd	1500	- heden

Bijlage 3: Overzicht vondstlocaties

Zaak nr:	Coördinaat	Periode	Vondsten	Complexen
2884179100	192900/329400	Neolithicum	Vuursteen	Onbekend

Bijlage 4: Overzicht archeologische monumenten

AMK nr:	Coördinaat	Periode	Complex
16351	191455/331020.4	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Nederzetting, onbepaald
16352	193063.2/329782.6	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Nederzetting, onbepaald
16363	192440.2/328475.8	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd	Nederzetting, onbepaald

Bijlage 5: Overzicht archeologische onderzoeksmeldingen

Zaak nr:	Coördinaat	Onderzoek	Periode	Vondsten	Complexen
2203137100	191723.5/329082.4 Oppervlak: 0.33336 ha.	Booronderzoek	Onbekend	Geen	Geen
2313110100	194248.5/322991.1 Oppervlak: 21128.33 ha.	Bureauonderzoek	Onbekend	Geen	Geen
2427598100	192044.2/329268.3 Oppervlak: 0.058204 ha.	Booronderzoek	Onbekend	Geen	Geen

4720675100	192650.9/329017.7 Oppervlak: 0.908585 ha.	Booronderzoek	Onbekend	Geen	Geen
4776858100	190045.6/365149.1 Oppervlak: 100000 ha.	Onbekend	Onbekend	Geen	Geen